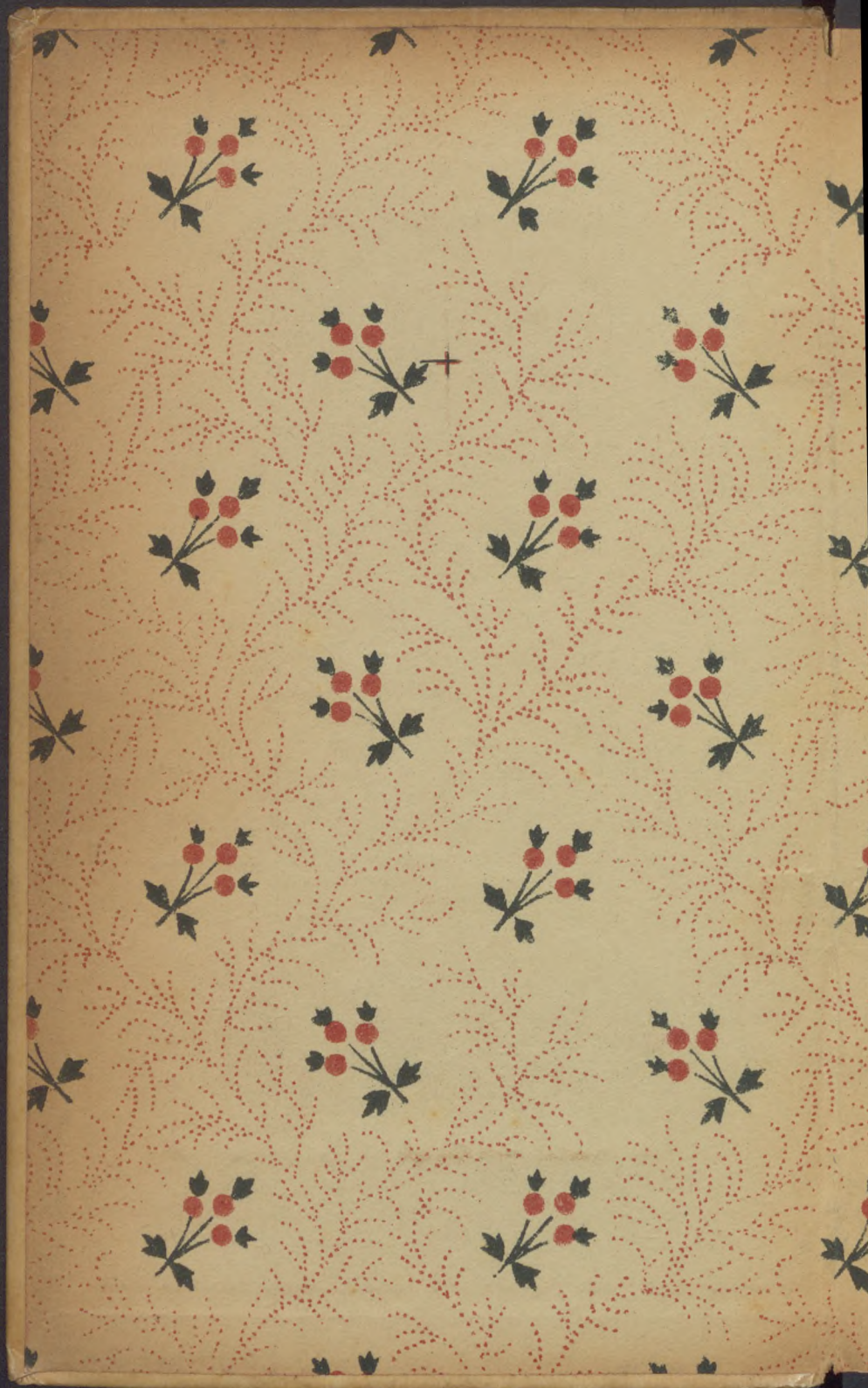

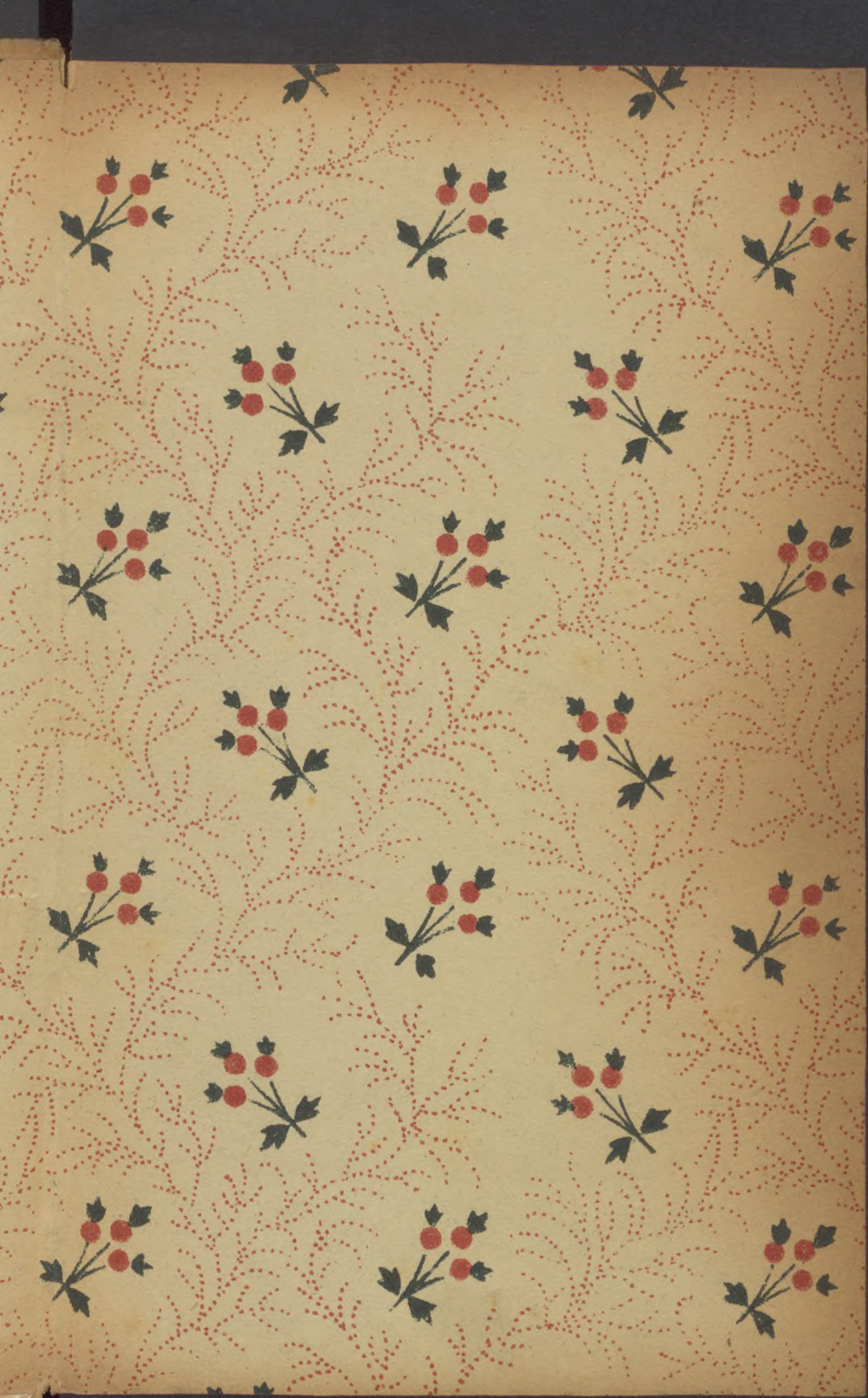
MAGÁNYOS EMBER

M:2
195.961

TÉREY SÁNDOR

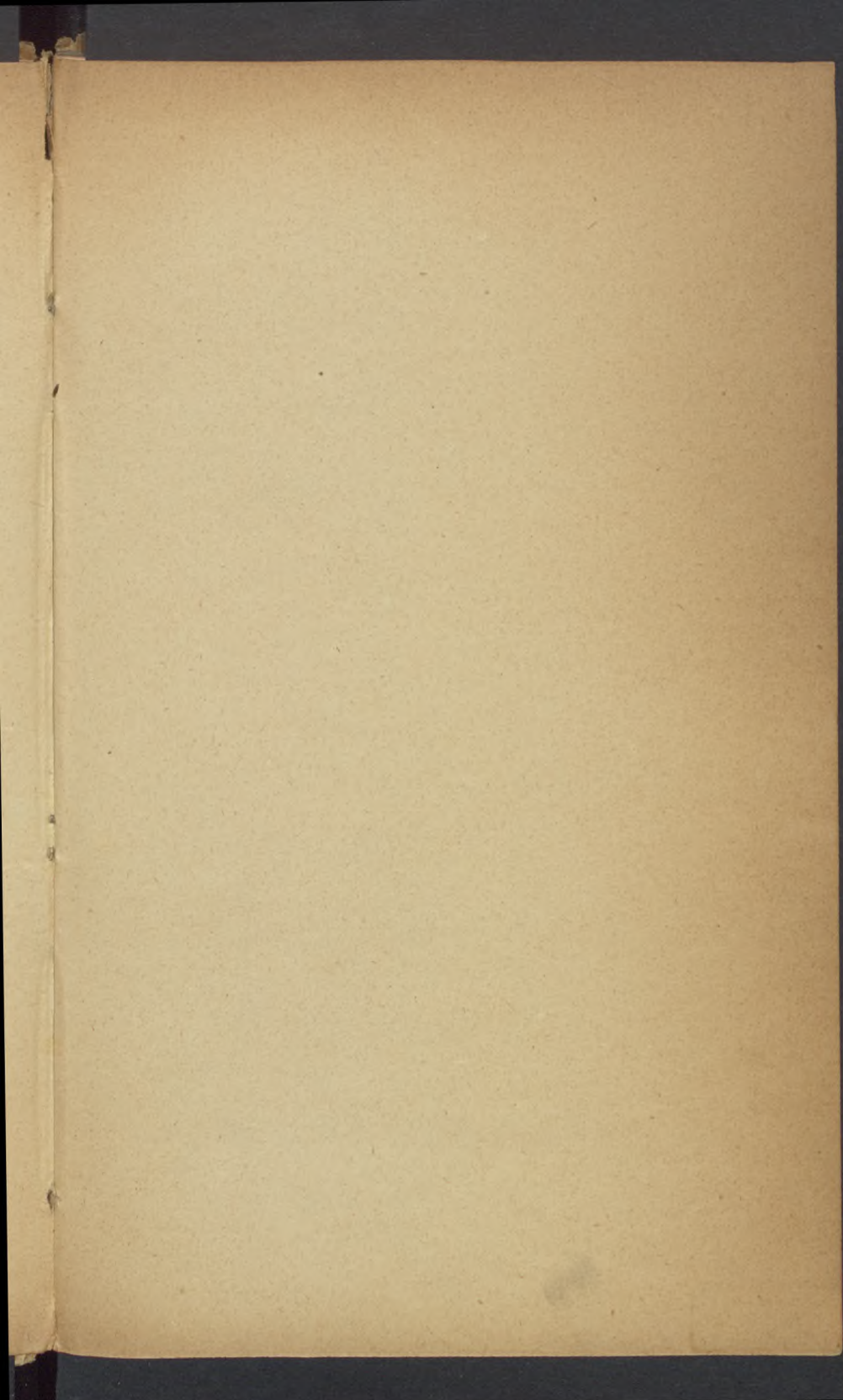
XII/29

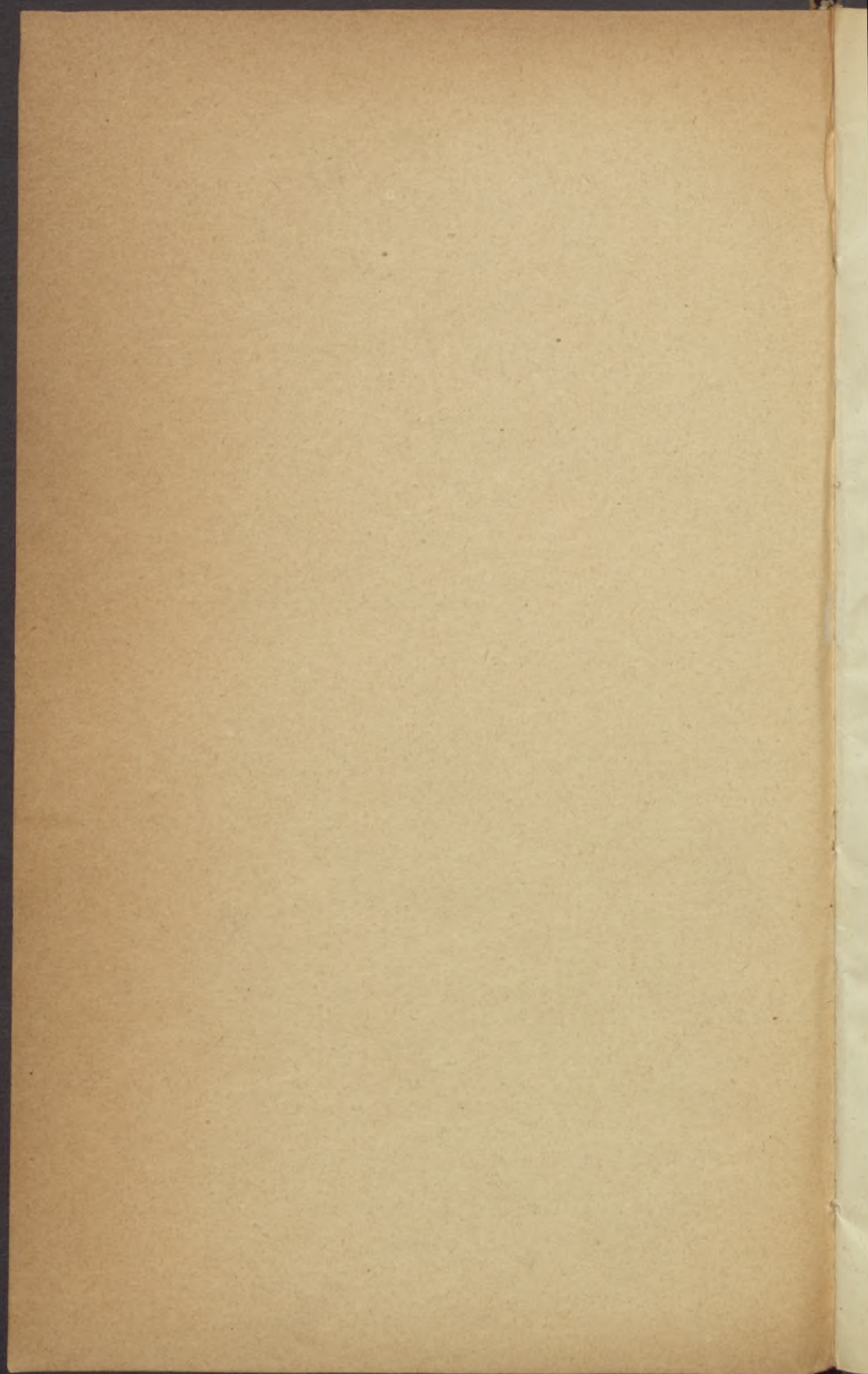
320

2005

4

2/

TÉREY SÁNDOR

MAGÁNYOS
EMBER

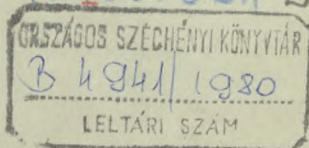

VERSEK

1912 — 1922

KIADJA
A „MÉLIUSZ“ KÖNYVKERESKEDÉS KÖNYVKIADÓ-
VÁLLALATA, 1922

M 195.961:2

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS ÉS A TISZÁNTÚLI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET KÖNYVNYOMDA-VALLALATA 1922 - 1846

KÉPTEREMBEN.

Imre öcsémnek † 1920.

Mi marad még élő utánuk . . . ?
Talán egy furcsa mozdulásuk,
hangjuk lejtése, üteme,
arcuk a vak halotti maszkba,
bemerevül a lágy viaszokba
s mintha parancsot intene
rég megdermedt úr jobb keze.

De itt, a néma képteremben,
hol az idő hús szárnya rebben
és minden óra elakad:
Kürtjelt várnak holt nemzedékek,
harsog az utolsó ítélet,
csontolt sírok megnyílnak,
feltámad lélek, test, alak,
s kilépnek, kik ma döbbsent csendben
állnak sötét-arany keretben.

Széles keret, határvető,
lezársz sorsot és életet,
— mint házakat magas tető —
megállítod a végtelent.
. . . Felejtett drága mesterek,
a színek forró mámorát,
mint fáklyát ünneplő sereg
egymásnak hív adtátok át.
Nevetek: hült fény, tört ecset,
képek alján kusza vonás . . .
Egy régi kelyhet felveszek,
letörlöm századok porát,
rátok köszöntöm: Aldomás!
felejtés hús, fanyar borát.

Feketült, ósdi-módú karc:
barna barétos büszke férfi,
ajk szélén vágy, a szembe harc,
mohó kívánság: élni, élni!
Nő, bor, aranyból jár a sarc.
Újján a gyűrű: címerem,
— csillag felett a griff-madár —
száll-száll a Márvány-tengeren.
Hernád partján hiába vár
márvány sírboltú cínterem.
Csillagporos éjféleken
kesely lován el-hazajár . . .

Sárga selyem, gyöngyös ingvállba
asszony: kicsattanó ajak,
Velence lángoló hulláma
a szikrázó vörös hajak.
Vad dalmát partok hercegnője,
vértől iszamló kis cipője,
örizték agg férj, vén falak.
— Ott álltam erkélyed alatt,
kendőd egy intésére várva,
már benn voltam az ágyas-házba,
letörve ajtódról a závárt —
s finom gyílok líhegve átjárt.

Fehér szobor: hányan borúltak
elé, míg hozzám ért a lánc?
Te voltál, kinek ujja közt
elpergett a zengő arany,
ki örült vágyak búja közt
érezte mámort vágytalan,
késő nap fénye, hasztalan
meddő szépséged élni látom
Rembrandt-színű háttér homályon
amint röpit újjongva tánc, —
Szemed alján, hol lángok gyúltak,
szikráztak, csaltak, öltek, húnytak,
nézd, nézd, orvul les már a ránc!

Kis udvarházunk. Erdő széle.
Óh elhagyott szobák zenéje,

magányos ember hallja ezt!
Megzendül a pohárszék mélye,
a lélek érez könnyű neszt.
Május mosolya októberben:
Anyam jár az elsápadt kertben
s egy Arany balladát dalol:
A vén diófa levele
alázattal hull lefele,
egy kedves arc felém hajol.
Piros levél a friss málnák közt
kacag, mint hűvesem párnák közt,
ha majd szemét lecsókolom —
most, most tipeg a szőnyegen
meg sem született gyermekem . . .
. . . Oh, hol lesz nékem otthonom?

Estéim vékony kék kabátját
s az iszonyú menetet látták,
egy tömjénes pap énekelt.
Sárga arcára csipkét tettek,
a tollforgós lovak ügettek,
őszbe borúlt már rég a kert.
Egy koszorú fejénél éppen,
mint gyermekes, szörnyű vigasz,
elől, a ministráns kezében
olvad, hajlik a lágy viasz,
görögtek a homok-göröngyök,
a sírásóknak sarka döngött,
a rózsák ijedten lebuktak,
a gyászolók mind elbúcsúztak,
a nehéz, nagy hantok alatt,
s jó, hű barátom ottmaradt.

Kit fogsz körül, fekete ráma?
barázdás arc, halotti párna,
kílobbant, drága sugarak.
A magas homlok rám világít,
ajk szélén jóság, akarat.
Kí volna még, kire nem vár itt
a mindent béborító kárpít
áldott simítás: Feledés!

Bezárja majd a könnyek útját,
mely ott fut a szemek alatt,
beteineti a sírás kútját,
a fájo forrás elapad.
Mint bús bűgás ó orgonába',
emléke fájo remegés,
átlép az évek kapuján —
és felkiáltanék: Apám!

Vajjon ön-arcom hol találom?
Lélekbélátó vén szemek,
szikrájuk dac, a mélyük álom,
gúnyos, érzéki száj. Kezek,
melyek ujjá ideges, keskeny.
Mindig újat, messzít kerestem.
A Szép örök nagy kétségénél
szerettem minden elmenőt,
álltam a szavak szépségénél,
— szobrász áll így márvány előtt —
mint időszaki geyzirekben
forró szivárványos vizek,
úgy szöktek fel rajongva bennem,
mély dallamok, zengő színek,
— de nem kellett senkinek.

Idő, idő, határtvető
lezársz sorsot és életet,
mint ráma pompás képeket,
mint házakat magas tető.
Testvérem: távol, ifjú költő,
lásd, nem múlik egy emberöltő
s leszek én is, ma csillagkeltő,
hült fény, holt dallam, tört ecset.

Ám a léleknek nincs határa,
nem alszik ki sohasem a fákllya,
ha elejti lankadt kezem,
lesz, ki íhletve felveszen.

Jársz majd a roppant képteremben,
hol végtelenség szárnya lebben
és játszatod szíved s füledben
a színek, szavak mámorát,
muzsikád, lángod hozzánk méred,

— mert árnyéktól sugár sugárabb,
gordontól a hegedű lágyabb —
míg, hogy nálunk több vagy, megérzed,
letörlöd évszázak porát
és ránk köszöntöd: Áldomás!
Feltámadás bíbor borát!

ÖREG ASSZONYOK.

Édesanyámnak.

Nem is tudom: ez arcok hova tűnnek?
Egyszerre csak nem látom már az utcán
a vén leányt, ki feketében, tisztán
a városkertben Jane-Eyre-t olvasott.
— Sok öregasszonyt csipkefejkötőben,
akik, mintha mély titkuk volna sok,
nagy, átható szemekkel tudtak nézni
és szótlan ülni egy meghitt sarokban,
mint rozzant gálya elhagyatott kikötőben...

(Óh, mert a nők minden házban keresnek,
— mint férfiak élet-kérdésre választ —
egy szögletet: hű társat, néma támaszt,
hol órák hosszat, megkulcsolt kezekkel,
a szőnyeg egy sávját követve szemmel,
hagyják hullni, hullni a perceket,
mint szírmokat, kik fonnyadtan leesnek.)

Az arcuk ráncos, furcsa, reszketeg.
Mégis — e vén szemek, (ám ezt senki se látja)
néha egy szóra, képre meglobbannak.
Éjfélnél így világosul egy ablak
— magános emberé — s ragyog sötét utcákra.
Csókok, sírások s a csendek ölében
gyűjtötték ezt a tiszta lángolást,
mint kagylók őrzik a tenger öblében
alélva, fáradtan a drága gyöngyöt...

Óh e szemekből könnyek gyöngye ömlött
s szívárványa ivlett a boldog tűznek.
De már nem ösmernek, csak látomást,
mert befelé fordultak s visszanéznek.

Csak ó szavuk van, azt is félve adják
 kézről-kézre, mint a nászi kendőt,
 vagy régi csipkét eldugott fiókból.
 Sokan hiszik, belátják a jövőndöt
 s arcuk pergamentjén redők: titkos jelek,
 de nem érti senki, hogy mit jelentenek
 s ők állnak, vén házak a régi sorból
 hajlott háttal . . . Oly fájdalmas-fura
 megadásuk s körül csupa új palota.

Am néha, mint ritka vendégét ház ura
 végigkíséri mind az ünnepi szobákon,
 ők is, egy nyíló percben megmutatják
 azt az *egyét*, melynek fala öröklét, álom,
 a míg az idők pora elfátylaz léptükön,
 végigvisznek egész lelkükön.

S egyszerre csak nem látom sehol őket;
 mint halódó madár eltűnik nyom nélkül
 és nem tudja senki, hová temetkezik,
 elvesztem szem elől a sötét fejkötőket.
 Talán azért járják reggel a temetőket
 megnézni a helyet — most ki következik?

Óh olvasó, ki este, elejtve drága könyvet
 (únt s mindig visszahívott barátodat), lefekszel,
 s találkozol álmodban e hű, öreg szemekkel,
 kik rád néznek szeliden, még most is *gyermekül*
 ne szégyeld, hogyha arcod előntik tiszta könnyek...

Küssnacht.

ESTI KÁVÉHÁZ.

Osvát Ernőnek.

Két oszlop volt benn csupa szín tükörből,
 mely minden arcot végtelenbe vesztett.
 Beléje hulltak nyomtalan az estek,
 mozgások, lángok. Fényes fejr körből
 gyűrűket aggattak rá villamlámpák.
 El- és feltűntek messze tüzek benne,
 elhullámlott fák, házak szíluetje,
 kocsik elsíklottak, fekete bárkák.

Ott ültem én sarokban. Keskeny asztal,
mélyöblű karszék, csillogó pohár víz,
s mint alvó falut lopva megnőtt árvíz,
úgy rámlapott e sugárzó magas fal.
Mutatott prémet, rongyot és rubintot,
asszonyvonal benne reszketve ringott,
gyürt homlokot, harapott forró száját
láttam s piros kártyából készült várat.

Futott a hab már kristályok szegélyén,
sárga narancsok, mint roppant topázok
színe ezüstben s halványkéken ázott,
amint ültek a karcsú talak mélyén.
Egy pamlagon, kényesen hátravetve
formás fejét, vakítón felnevetve,
mint exotikus virág zöldbe, kékbe,
nyitott egy asszony vakmerő szépsége.

Mint szégyen-foltok a ghetto-kabáton,
künn sárga lángok tarkázták az éjet.
Szemem a messzi semmiségbe révedt.
Láttam magam hanyatt a vetett ágyon
és ő fűzőjét fűzte. Egy szalagja
szélét fehér foga közé harapta,
s hogy le ne csússzék friss, habos szoknyája,
mezítlén lábát feltette az ágyra.

Kopott kis pesti lányok, hogy kinyílnak
a csók után! Szemükben, bárha lány még,
az a vészes, félőrült vad csillám ég,
amellyel ölni és ölelni hínak.
Alélni így az esti kávéházban,
elélni kócosan, meddön hiában,
s oda nem adni holmi kincsér,
hogy ösmer a sötét, bizalmas pincér.

A körúton ájulva bandukolni,
számolgatni a kevés pénzt csörögve.
tavaszi friss föld, szagos kert, holmi
megenyhülés — de elváltak örökre!

Kajsza ágú akácok bús tanyán,
törzsötökbe lelkeim mért oltanám,
elfinomodtam. Oh, mért is verekszem?
Milyen tiszta és drága két gyerekszem!

S mintha ajtó csattannék, éles körbe
rajzolódik lelkembe hintás játék,
autóra gondolok, s benne prémes nőre,
ki vár s az út hús-havason csillámlék,
friss szájára, szemére, bélelt palotára,
hol haját bontja óva gyors komorna,
kevély lábam fehér nyakán tiporna . . .
s rágyújtottam ideges hahotára.

Lenyeltem a keservet és a füstöt.
Mint kártyás nyert pénzt, egykedvűen begyűrtem
azt is, hogy a pusztákról elkerültem
és túrnek itt, acélpénzt az ezüstök.
Nem kellek senkinek. Oh óriási város,
mint utcáidon a páros, futó sinek,
úgy fut át rajtam a kettős hideg:
Szőke folyó útja. Itt lélek, utca sáros.

Bosszantani jár itt a sok ember előttem,
mert arcukat csak egy nézéseim érje,
s már mint a szemetet a lichthof mélye,
tudatom befogadja őket felelőtlen.
Túrnöm kell majd, hogy késő éjfél tájon,
képükkel kárpitozza magát bízarr álmom
s hagyja tűkörként lelkem végtelenje,
hogy magát bárki megfürössze benne.

A lámpákat leoltják, dermed a tükör,
eltűnnek nyomtalan a testek és az estek,
a szögleten kósza, dunai szél keres meg,
és úgy dalol a fákba, mintha hegedűből
ellopta volna. A csillagok beülnek
a hegyekbe s már álomra terülnek . . .
Feltűröm fázlódva kabátomat állig,
s meg sem állok egy másik kávéházig.

1912.

A LEÁNY OLVAS.

*„Látszott, hogy most kelt
fel egy könyvhöl.“*

Jens Peter Jacobsen.

Nem volt sötét és mégis ivbe nyíltak
szemei, mintha sok távoli partot
szeretnének összekötni, mint hidak.
Csodálkozott: már milyen messze tartott,
megállt és nem tudta, mit is akart ott
s ez a való itt, vagy amelyből most felkelt,
mint rejtőző álomból, ez a könyv.

Mert a szobán át az idő lassan folyt,
mint magányos gyászban az esti könny.
Az óra konok gonddal vetett gátat,
de nem bánta, ha minden kis perc átcsap,
ám a könyv méhében évek születtek,
haltak, az élet bent hatalmasabb volt.

Aggódva kérdezte, hová is lettek,
vajjon nem-e az ő élete telt el?
... Látta magát a tükrös félhomályban,
tudta, minden vonása változott
s amit a holt évekből áthozott:
mósolya, könnye, kedve, szenvedése,
kevesebb, mint itt egy lap rebbenése.

Hallotta: csilingel gyerekes, bús dal
s révülten símogatta homlokát,
látta anyját — ki rég' halott — a kertbe
s úgy tűnt fel elébe a sápadt arc
az estben, mint rézlapba lágyan
beedzett halvány, drága karc
s aztán minden omlott, foszlott szerte.

Nem is sírt, csak vágyott volna tovább,
összerezzen, mert a sorok között
egy régen hallott szóba ütközött
s megsímogatta keskeny, hűvös ujjal.

Szerette azt, kinek sorokba róttan
oly élő volt távolról síkoltása,
örömenek oly finom hullámlása
mint hulló rózsaszírmoké a tóban,
— mert nem volt senki hasonlója, mása.
S már látta eltűnni a nagy mezőkön,
melyek alján baljósan várt a Város,
az ég mosolytól kék, az út könnyektől sáros,
valami mély vonás a szembeérkezőkön,
mögöttük jár a Gond és lépése halálos.

Összefolytak, mint két kis összebújt
síró gyermek könnyűi, mind e furcsa
éltek és lelkéből kihullt a kulcsa:
melyik hol kelt fel s melyik merre hunyt?

Követte vont szemöldökkel a lányt,
ki ott didergett egyedül a könyvben,
s látta magát is ott: örök talányt,
hallgatta szíve verését a csöndben:
most elment s nem jön vissza már a férfi...

Látta, mint rándul össze keskeny vállá,
nem bírta fájo vergődését nézni.
Felkelt és ideges, kulcsolt kezekkel
a szűk szoba szélét ajkát harapva járta,
vágyódott innen el, valami délre, tájra,
úgy tetszett: nem igaz, hogy élete
ez volna itt, ez ő és zárt szobában,
kérdezte százszor: vajjon lehet-e
más élet is — és azt mondta magában,
hogy körüle már minden be van zárva. —
Aztán szögletbe ült, mint elfáradt madár, ha
megtér a messzi útról s látja, szétduľva fészke...

... Mert nem volt benn a könyvben: lelkiem nem vette
[észre ...

ILLATOK.

Hűséges hallgatónnak.

Mit küldesz május lankadt, mély szobámba?
Ört állanak a távol jegenyék.
Zöld lombon át villan egy lány szoknyája,
fehér gyertyát gyújtnak a gesztenyék.
Kertből illat száll: Párma ibolyája?
tűnő, mint emlék, kék, mint messze ég,
csak én érzem, hogy nesztelen osonva
fátyolként hull fekete asztalomra.

Hány illat van! Én mind rég ösmerem:
Eke nyomán a napsütötte föld,
a zöldelő vetés, habos selyem,
érett termés, nehéz aranyba-tört
keresztek alján fekszünk nesztelen,
esteledik, az ezüst hold betölt,
megnyílt szívünkbe mohón, mint a tikkadt
rétre langy eső, száll a termő illat.

A vonatok velünk hogy elrohannak,
hogy röpülnek a fehér, gyors hajók!
Hidak néha — nagy szívek — megdobbannak,
látunk ezer fényt, messze lobbanót.
— Ki tudna nevet adni mind a szagnak,
hotelek, utcák, hegyek, vígadók . . .
— Mennyi ember, világ járt itt előttem!
Illatjuk érzem, ha pihenni döltem.

Asszonyszobákban piperék ezernyi
áruló titka, csípke, szállag, fűző,
jegesmedvebőr terítón heverni,
csípője gyengéd vonalára tűző
fényből szemmel, ajkkal tüzes forrást merni,
frissen mosott ruhák rossz kedvet elűző
szagával éledni újra élő vágyban
s elterülni mohón a most bontott ágyban.

Női haj illata, egyetlen, ritka, drága!
Barna haj: friss tejnek, benzoé-gyantának,
a lebontott szőke: nemesebb mint ámbra,
reggel nyílt virága oltott rózsafának.

Rozsdavörös: hogyha halkúl tiziánba,
lehelletét érzed most-szedett almának,
vagy ha a szőlőket tavasszal kibontják
s a forrongó mustok párájukat ontják.

Ó almáriumban szalaggal kötözött
levelek ellengő levendula lelke,
nehéz selyemruhák, melyekbe öltözött
nagyanya, anya, lány esküvőre kelve,
kis ingek elrejtve selyempapír között,
elköltözött kis test melegével telve,
orvosságok szaga függőnyözött szobákban
s a halottak furcsa szaga gyászosházban.

Mind itt lebeg körülöm forgó táncba,
hiába mondom kábultan: elég!
Mint a dzsinnek ezeregy éjszakába,
mind rámfújja forró lehelletét,
és részegen illatok illatába,
kit ont föld, nap, kert, ember, este, ég,
érezek valamit: porszem a világból
a végtelenség örök illatából.

A GARDA TÓ.

Szemeid boldogan tágra nyitottak,
hogy mélyét lássák a drága titoknak.
A perc futott, aláhullott a szó,
mint rózsza szirma, ha túlértett örvén,
alattunk, — síma lap, — aludt a tó,
alig fodrozta zöld szélét az örvény,
felszínén meg se mozzant már a csónak . . .
Tudod zenéjét még annak a jónak,
mindent elsímító, mindent elcsitítónak?

Pompéjiszín falával tündén játszott
a sötét vízzel Goethe furcsa háza,
piros reflexét a tóba dobálta,
mint csalétket mogorva vén halászok.

Nehéz palettával egy angol dáma
összevont szemmel ezt a színt vigyázta,
a napsugár nevetve elcikázott
s a felhők mögül visszanézett rája.

Oh, mikor még forgott a ringa-ringa-rája
és gyermekarcodon két szelid szem pihent meg!
— Így nézi e bús templom ólomkarikákba
foglalt színes üvegje tipegését
a mindig az s mindig más gyermekeknek. —
Mi inti vissza most mult drága izenését,
hajadat láthatatlan mi lebbentette meg?
Hisz alszik most a tő, futó szellő se jár,
— a távol kékbe száll egy nagy fehér madár.

Barok fejét a formás kötorony
büszkén vágja az egyre messzebb éjbe,
lassan hajlik alá a napkorong,
gyémántok égnek már a víz színébe.
Nézd, milyen könnyen vonnak fel övet
a vén hidak a nyugtalan patakra,
nyújtóznak ódon római kövek,
gránitjuk még földrengésbe se mozdul,
kockáikat barbár szobrász faragta,
kevélyen lépdelt rajtuk a prokonzul ...

A lemenő nap lángol, mint a tűzvész
és élesen látszik a hegyek rajza,
hallod-e még? ... felejthetetlen művész!
zeng Rigoletto iszonyú kacaja,
La ralla! ... s hogy dalolt a tiszta csendben:
mint drága név a megrendült szívekben.
A Santa-Croceban szólt a harang,
egymáshoz simulva mentünk a szűk utcákon,
s úgy reszketett át rajtunk ez a hang,
mint hold ezüstje összeborult fákon ...

Emlékszel még a park mélyén az útra,
mely keskeny volt s fehér, mint egy selyemszalag,
kit úgy elrejtettek a zárt ciprusfalak,
mint a mesebeli erdő a tündér-szűzet.
Porzik a vizesés frissen líhegő kútja;

Magát élesen a sziklákba fúrja
A Ponale fel, tündöklő magasba,
míg elnyeli a barlang komor szája
s a Ledró tónál várnak rá a hallgatag fűzek...

Húnyd be szemed. A kép szörnyű visszája
fekete árnyékot von a tó tükörére.
Ott most örült ágyúk sikoltanak,
Srapnell sítíva csap a fák tövébe,
zengő pokol, karcsú hajó alászáll,
a halk öbölben hullákat halásznál,
s a gép az egy hangot rikoltja csak:
Halál! itt nincs az életnek hatalma,
itt omlott össze Cézár birodalma...

A friss gyepen fekszik egy katona,
a mindig egyforma kék égre bámul,
mellette foszlott vászon tarsolya,
egy morzsa még az otthoni kalácsbul.
Azt álmodja talán a friss mezőben:
Hová mégy bárány-felhő, kék-fehér?
szárnyaddal a hús végtelenség játszik.
— Mozdulatlan, csukott szemében kedves
képe tükröz, vagy szégyenli, hogy nedves
s azért hunyta le, mert drága könnyben ázik,
anyját látja talán öreges fejkötőben?
Kis fia már várat épít a futó porból —
— Jaj, arca sárga, keze görcsösre torzult,
halántékából lassan szívárogoz le a vér...

A GYERMEK.

Annának.

Úgy állt ott, közepén a friss gyerekcsoporthoz,
mint pompás kert szélén elárvodott ház.
Arca vonásából, mint egy tépett csokornak
rózsáit: minden halk mosolyt leejtett.

Nagy tágranyílt szemében volt a Gyermekek,
két íves karja fájo mindig öleltetője

s arról beszélt szép homloka redője:
még eleven a soha nem fagyott láz,
ám sietők s kegyetlenek a percek.

Állt bús fönységben ott, mint trónjavesztett herceg.

Míg a legszökébbet — kis lány — jaj, az is másé,
lopva, ideges kézzel cirogatta,
látta amazt, ki még az álmodásé,
berajzolva a tűnő alkonyatba,
— Most elgondolta százszor jobba-szebbé . . .
vajjon szeme övénel is kékebb-é?
s már érezte a szalagot, mely lágyan,
mint piros lepke libegett hajában.

Egyszerre úgy volt: menyasszonyruhában,
mikor minden, ami eljön, talány volt,
s úgy várt, mint a nehéz aranyvetésű
búzatábla a boldog aratásra
a percre, amikor dacos, kényes nyaka
alázattal fog a hús párnákba simúlni
s emlékéből úgy fog egy éjszakán kihullni,
mint bontott hajból a vertmivű fésű
a félig-ébren, félig-álom: hogy lány volt!

Mint kis galamb fehér két szárnycsapása
úgy szállt és húnyt kerek keble riadva,
lehúnyta a szemét, nehogy a férfi lássa,
mint lobog fel az estbe, mint gyúl ki virradatba,
akarta, eltakarja fátyol, könnyű lepel,
ne lássa, a vágy mint perzselte fel,

— rózsás kép volt ezüst keretben. —

Várta, hogy mind gyönyörűbb-hevesebben
mámor csapjon le rá síkollyal, boldog jajjal,
mint nyári délbén, hirtelen, a karvaly
zuhan alá a gyanútlan madárra
és karmait fehér testébe vájja, —
várta, hogy ott, az örület határán,
mikor a csók már-már lélekké válik

s térde, válla több mint ölelés: *Bálvány*, —
akkor eljön majd a szent pillanat,
most, most reszket meg a szíve alatt —

meghült a csók és egyedül maradt.

Ki tudná mind a hosszú éjszakákat,
míg álmatlan a menyezetre bámult.
Érezte, a redőn a hús hold bevilágol
s a falakra ezer szeszélyes figurát rak.
Olyan volt az egyik, mint hullám gyűrűzése,
másik, mintha sok-sok kis fehér kocsi futna,
sok kicsi láb tipegne, — míg a szemét lehúnyta,
de akit várt, az nem jött soha, mégse . . .

Járt-kelt közönyös emberek között,
maga titkát magába rejtve, féltve,
s ha lelkében újra meghalt egy, — érte
mély, láthatatlan gyászba öltözött,
érte, ki meg nem született, a Gyermekek . . .

Aztán minden nap ott ült mélyén a városkertnek,
szemében volt, mint a fénylő kaláris,
mely messziről mindenkit hozzája vonzott már is.
S a hasztalan kincset — nincs már, hogy kinek óvja —
idegen, símuló kis népre pazarolja.
mindegyikhez van egy jó szava, mosolya,
oly megkapó, mint zárt rejtekből kivett ékszer,
ritka szép: megmutatni nem is lehet elégszer.
A gyermekek jók, ők semmit se kérdelek,
mert mindent elfogadnak, talán mindent megértnek.
Alig engedik el, ha felkél, hogy menendő,
elindul s körüllegi, mint baljós parföm: meddő
szépségének halálos jaj-miértje?
csillag, aki hiába gyúlt az éjbe,
s így nézi — kis fényétől nem oszlik a setét, —
mások elérhetetlen, drága gyermekét . . .

(Breitenstein.)

ÉNEK KEDVESEM ÖLÉBEN.

Máriának.

1. EZÜST SÁTOR, A CSÖND.

Hagyd: hadd vonom fáradt fejed
fölé csönd ezüst sátorát,
nézd a párás hegyek felett
a sebes felhők táborát,
a karcsú folyó ködlepett
sápadtkék, síma sávolyát.

Az erdő csipkés ormú vára
körül felpirkadt örtüzek,
bent jár az Este királylánya
kiséri árnyékörizet,
hű hercegét hiába várja.
Szemei: tikkadt türkízek.

Látod a messze dombokon
kis házak fehér vonalát?
hideg hold süt a lombokon,
zárt drága lelked hova lát?
érzed éjjen és gondokon
szállni az álom fogatát?

Ajkam szélét szótlan szavak
megülik, mint aranymezőt
a mesebeli madarak,
megállok életed előtt —
várjuk lelkünkbe hallgatag
halk szárnyacsapással érkezöt.

Most húnyd be . . így . . a két szemed,
kéklík a folyó sávolya,
éggel játszó hegyek felett
fut, fut a felhők tábora
hadd ragyogjon barna fejed
fölött csönd ezüst sátora.

Svedlér, 1912.

2. ÉJFÉLKOR A HEGYTETŐN.

Mint ezüst porzót, ujjaim között
elpergetem ez átlátszó setétet.
A fákon túl sejted a messzeséget?
A szél, mely most hajadba ütközött
már megborzolta ott fent az a kéket,
mely olyan gögös csillagtól szegetten.

Állnak a törzsek méla komolysággal
a végtelennek nyitva ablakot.
Az est köntöse, mely kiteregetten
pihent az ágbogon, megszaggatott,
megtépte sebes nyári zivatar.

Mégsem tudnak betelleni a nyárral.
Ki nyárban nem tesz el sok sugarat
a hosszú télben egyedül marad,
hiába várja: alkony színesedjék,
nem látogat hozzá a drága vendég,
akit vezessen át százegy szobákon,
amelyek mennyje csók, a fala álom,
nélküle minden fáj, és bánt, zavar.

Óh mert a fa, úgy döntsék bár ki többől,
még álmodhat a messze kikötőről,
s az erdönél roppantabb óceánon,
mint rendületlen felmagasló árboc,
dalolhat újra éghez és sugárhoz.

De te kis fáradt, drága és komoly,
ki tiltod a nyarat lelkedtől félve,
mint szabadulást a dacos fogoly
bámulsz majd újra a téli setétbe
idegenül, későn, élettelen,
hagyod, hogy lelked megborzongva éjjel
csillaggyűrűs jeges kezével
felölelje a végtelen?
Óh Te egyetlen, hűvös életem!

FÁRADT HARCOS ESTE.

Lásd, testvér kell nekem most, kicsi hóg,
szürke, vagy kék szeme legyen mély és szelíd
ajkától szívemig ne legyen semmi út,
tegye a homlokomra keskeny kis kezét,

Csítitsa el borúmat halk és finom beszéde,
havazza be az utat, akit a könny kíváj,
és arcomat fűrössze megírhatlan zenéje
nyílt és nyugodt lelkének, mikor az este fáj.

Mert fájnak a magányos esték. Késnek
felgyúlni lángok, csillagok, remények,
horzsol idegen nézés, megüt a vak közöny, —

oly rémitő itt járni a szörnyű ember-sokkal,
— ha most valaki átütne gyílokkal
felemelném szemem s így szólnék: Köszönöm.

FEHÉR FA.

Mint kertje mélyén ősi kúriának
egyedül álló különös fehér fa,
melyet a déd hozott karcsú csudának
Indiából zömök fák közé — néha

sajgást érzek törzsemben megbízsergőn,
gyökereim a földből kiszakitni,
a lelkemet önnön lelkemmel szítni
és nőni, nőni, túlnőni az erdön!

Keskeny finom leveleimet bántja
a nap egyforma. monoton sütése
félek (magányos fának nincs barátja) —

hogy szavaim szürke kérgét lehántja
s kiragyog az idegen bámész népre
friss gondolatim meztelen szépsége!

WHAT'S A NAME?

Schöpflin Aladárnak.

1.

Voltam már költő, (régí, drága név ez)
de mint divatjamúlt ruhát ledobtam,
és új karinget vettem új miséhez.

Igaz lettem: nevettem és zokogtam,
nem volt, ami korlátoz és feszélyez,
ha nevemet más ajkán meghallottam,

idegen volt és mégis forró, kéjes,
így élni, szólni, zendülni titokban,
szívemben áradó, meleg zengés ez,

hoggy egyedül vagyok, nem ösmer senki,
barátom senki, nincs ki velem érez, —
nincsen kíséret ehhez a zenéhez.

2.

Óh, mert a vers több annál, aki írta,
bárhogy hívják, csak úgy teljes darab,
ha névtelen is örökegy marad,

majd távol években, idegen férfi
hagyja fülébe el-elzsongani
ritmussát. Vajjon ki írhatta? kérdi,

— de választ nem tud senki mondani.

CSUKOTT SZOBA.

Mint fekete macska meredek háztetőkön,
úgy kúszik fel az ablak üvegjén kusza árnyék,
a sötét udvaron érzem, valaki jár még,
az ezüst odazörren a vékony porcellánhoz,
nyújtóznak a székek, a tükör is de álmos.
Lehúzom a redőt, az este be ne jöjjön.

Hallom: már gyöngé nessel a lélkemhez verődnek
a percek s mint az eső, rámpermeteznek halkán,

a percek, mint a foszló rózsák, mint haló dallam...
s mintha volnék önnön kezemen drága gyűrű,
akit leejtenek, úgy elejtem most magam
és minden hangtalan lesz, áthatlan, furcsa, sűrű.

De jó most lepihenni, de jó most visszanézni,
de jó kezem kinyújtani kis örömök után,
mint aki szőlőskertben, már deres novemberben
fürtöt talál a tőkén, mely megbútt ott sután.
De jó most arca rajzát az estbe megidézni.
Már látom amint ment, ment, az éjfélí erdön.

Beburkolózott könnyedén a nyári szélbe,
mint áthatatlan, hűvös kék köpenybe,
— az ágbogas fák nézték meghökkenve —
előrehajlott, mint ki vak setétbe
idegen, elhagyott szobákba jár...

Világlott, mintha kis fehér madár
szállna előtte, kinyújtott keze,
a fák felett már gördült le az égről
a Göncöl fáradt arany szekere...

Ereztem válla megrándul didergőn,
s hogy én ma itt elvesztek valamit,
csak bámultuk a hegy sok keskeny útját,
mint zöld ruha fehér szalagjait;
meszelt házak az alacsony tetőkkel
sorban álltak, mint iskolás leánykák
sima hajjal és egyszínű kötőkkel
és illedelmesen a hajnalt várták...
Mint sok kis láng, hogy gyúl fel mindez körbe!
Mond mire vártunk mi s várunk örökkön?

Óh szökjön fel a fényed, vakító villanykörte!
és minden zezzugot befusson, elömljön,
halkan zenélő fényed homályom átcikázza,
hogy e messzi setétség ne fájja, ne alázza,
hogy ottbenn azt a percet most tündökölve lássa,
a fények büszke hídja lelkem felé íveljen,
a fények szökőkútja sugárzáport löveljen,

óh fények zengő kútja, felszökkenés jósága,
hadd szívárványoljon, mi bennem tiszta, drága,
s azután lezuhanjon. Magamban keresgélek,
de csak a percek vernek. Hallom a kis cselédet,
amint szeretőjének bontja a konyhaágyat
s magárafelejtkezve új nótát dudorászat
míg asszonya kiszól és elhallgat ijedten.
Újra magam vagyok az oltott-lámpa csendben,
melyben, mint a homokban, tán látszik mozdulásom.

Síkothsak? Fejemet kopott párnákba ásom,
a szememet lehunyom, tudom, már hasztalan,
míntha volnék önnön kezemen drága gyűrű,
akit leejtene, úgy ejtem el magam
körülöttem hideg, hangtalan, furcsa, sűrű...

ASSZONY, TALÁN MEGY A SZERETŐ- JÉHEZ.

*Une femme passa, d'une
main fastueuse soulevant,
balançant la feston et l'hour-
let...*
Baudelaire.

... Jött és vigyázva kisé felemelte
szoknyáját, (keskeny prém volt a szegélye)
mely ott, hol a vékony harisnyát érte,
csókolta, míntha volna ajka, lelke.
Hunyorgó lámpák, sok fénysárga körte
besávozták az esős aszfaltot.

Mint lesben macska, óvakodva hajlott
s lépett előre kecses, nyulánk teste.
Bepillantott lopvást a nagy tükörbe,
mely ott szunnyadt egy lompos kirakatba,
hol ríkítottak zöld és kék papírba
cukorkák és olcsó, nyitott narancsok.

A szögletnél várt s mint hajóhídnál parancsnok,
az elfolyó utcát összevont szemmel nézte,
vonult a város színe és szemétje,

az imbolygó tömeg keskeny útját haladta...
... ha most lábuk alól a járda kiszaladna,
jaj és lebukna ő is, ő is a többiekkel.

Az út testén röhögve nehéz autók loholtak,
megrakva ócska vassal s nehéz gránitkövekkel,
gömbölyű gummitalppal kék hintó ügetett el,
oh... puha selymén ülni, üvegjén kinevetni,
nem érni sárhoz... Ment, kis lábai dobogtak,
jaj, elsején ki kell már a cipőt fizetni.

Szeme előtt pirosba táncolt fekete kör,
dudoltak már szívébe vágyakozón az éjek,
most asszonyukra várnak friss nyugtalan legények,
csipketerítő asztal, csillámló zöld likőr,
kinai tea service és angol sütemények,
csak úgy elomlanak habból és semmiből,
nem is kell, hogy hibátlan fogával átharapja,
mint forró percben ott ajkát és síma vállát...

...Avagy magas és szűk emeletekre várják,
hol nehéz ételszag ül meg a lépcsőházban,
áporodott, bérelt, bús szerelemszobában,
hol a falak tüppedtek, a kaján ripszbutor
nevet vörös szájával. A kályhán diszcsupor.

Kissé hideg van, — most fűt még a férfi,
ágyáról már lecsúszott takarója,
Hideglelősen a cipőjét kigombolja,
a lámpa fénye bőrét ingén is átféjérli,
... szomszédban a cseléd tisztítja a kilincset,
dalol a rézkilincs s álmos, paraszti hangja...

Menyezetre bámul, magát ölelni hagyja,
gipszből való márvány, csalt percek, talmi kincsek,
az óra mutatója milyen lassan tud járni...
Haza mellékutcákon, elfulva sietéstül,
hol hű barát az est és meg se látni:
ez az asszony most jött a kedvesétül.

Haza... hol vár cseléd, hideg vacsora, gyermek,
szívarral és lusta kérdéssel férfi: Otthon.
Levetkezni. Mindent egyformán, megszokotton,

a szobákban, hol minden szöglet hallgat
s a csönd néha olyan gonoszul jajgat,
kínlódva húzzák egymást a napok...

Ha most meg nem szólítom, tudom, örökre elmegy,
nem látom soha többé... Oh életem színháza!
Eltűnt szemem elől. A függöny leszaladt,
Nem lángol más, csak a hordár piros sípkája.
A villamosok futnak, nagy, sárga bogarak.

Haza most? Halloom már, a házmester ríkoltoz,
csörgetve kulcsait, jön a vice dohogva.
A küszöbön egy lány rózsás szoknyáján foltoz.
Istenem, hová, merre, mit tenni mostan!
Meghúzódva didergőn, ülni diványsarokban,
érezni, hogy minden bútornak éle van...

Ha most az ablakon valaki bekopogna,
nem kérdeni ki az, csak ölelni magamhoz,
fázós kis arcát elbújtatni a nyakamhoz,
félelemtől remeg s megreszket már a vágyban.
Hogy súgja meglihegve és karjával marasszon:
Pesten az élet szép. Minden legénylakásban
ma este büszkén trónol egy-egy idegen asszony.

MISE ÉJSZAKI TEMPLOMBAN.

Szíkrázó hóban egy kis templom volt ott,
a barna székek rég megfeketültek,
az oltáron tündöklő szín- fény- foltok,

sötét fejkendőben asszonyok ültek
a vén padokban. Mély vonásaik
a csengő hangjára megmerevültek.

Credo és tömjén égbe szállt ma itt,
a csengő zeng, zeng... et sepultus est
a pap áldásra nyújtja karjait,

miseköpenyén kék s aranykereszt,
a biblián piros iníciálék.
— Emlékszem rád, havas karácsonyest,

mintha ma volna, hűs hajóban állnék,
magamban halkán mondanék misét,
aranylánék a gyertyalángos árnyék,

érezném megtört, sűrű vér izét,
csengőnek szólna megzendülve lelkem,
magamra vetném könny szentelt vizét,

nehéz, drága illat szállna felettem,
a füstölőn mély, szent szerelmem égne
sanctus s a kánon azt imádná bennem,

kinek soha nem festett oltárképe
előtt, büszkének, térdet hajtani
oly jó volt és felnézni kék szemébe

. . . a nevét soha ki nem mondaní. .

ÉLET, FURCSA JÁTÉK.

*„Look in my face: My name
is Might-have been. „*

D. G. Rosetti.

Érezted már, mi az, egyedül, gyűrt kabátba'
a kis vendéglőkből hazaballagni éjjel,
szádban a füst s a bor kesernyés, vad ízével.
Előtted suhogó szoknyáját gyűrűs kézzel
távol zene ritmussán emeli karcsu dáma.
Magas házak feküsznek a keskeny út torkára,
síkölt az utca, jaj, már nincsen levegője.

A ködruhás gázlángok közt merre mégy? Előre?
Árnyékod fut előtted, majd elhagy nesztelen.
Nézd, ott világos ablak! Most bontja fesztelen
asszony forró ruháját a hűs tükör előtt,
közönnyel sétálnak künn a járókelők.

Mezítelen vállára karok, bús ölelők
símulnak most talán. . Reszketve fénylenek
szemében vágyak, e tűzelő ékszeres,
s párnára hanyatlik most boldog, bontott hajjal. .
— Szeretnél felsírni idegen, furcsa jajjal
a kapubálványhoz borúlva csendesen.

Eszedbe jut minden, ami elérhetetlen,
az élet hajnalivén páros, piros szegély:
nagy szenvedély, mint tenger végtelenje, mély,
az első nyugtalanság friss lázadó szívedben.
— Vajjon haja most is az az aranyzőke,
mely oly finom, hogy más szín minden percben,
és a szeme, a régi tiszta kék-e?
Úgy gondol szerelmedre a messzi évek csendben,
mint meddő asszony gondol más drága gyermekére?

Érezted-e már a dús ebédek végét?
Gyűrt ingmellek és arcok, tört csipkék és ruhák,
ételszag, fonnyadó rózsák, feldőlt kupák,
letörlött festékek, borfolt az asztalon,
Magas tálcákon még felrakva gazdagon
tarkálnak piros almák, hamvas őszibarackok,
a zongora nem látszik a füsttől s te kacagsz ott
boros, furcsa kacajjal. Ha most a föld megrengne
a pávás fal ledőlne, a menyezet megzengne
a riadt arcokon a rémület szobrászol . . .

Gyönyörűség után, ha az „Elég volt!” rádszól,
érezted szívenvágó kínját a józanságnak?
Megnyíló lelkedet most odaadtad másnak
és könnyelmű kezéből elejtí, mert nehéz. . .
Mikor vonód letéve — szemed még messzenéz, —
mint féktelen csorda, tapsol tombol tömeg,
este, a műteremben, ha vesztik színöket
most festett képeid s már nem bízol magadba,
kételkedően megállsz önnön lelked előtt —
Amikor karodból kifejlik szeretőd,
hajáról leporlik a puder puha lisztje. .
post coitum omne animale triste. .

Érezted-e mi az, állni csillagos égbolt
roppant labirintje alatt kételkedőn,
a végtelent keresni a vége nincs mezőn
s az ösmeretlen bolygót, aki valaha fény volt,
és élet és természet. Most húllva szerteszéjjel,
babonást megíjeszt szétzúllott rendszerével.
Világokon túlról mit tud neked izenni
világ paránya, föld atómja, semmi:
Ember!

Érezted már mi az, mikor nem tudsz segíni
panasztalan jajjon s örvöngve szenvedőn,
álltál kórház szobákba százszor temetkezőn,
hol letakart, dermedt-nyugodt hullák várnak?
Amikor hason csusztál előre átlótt karral,
dongtak döngő gránátok, mint roppant darazsak,
nyűtten, szitokkal, rongyba, sebbel, éhséggel, jajjal
ezer fiatal testtel álltál élő falat,
ahol testvér testvért önvérében fereszt,
keskeny árkokban, hol össze-vissza kavarva
fejek, törzsek hevernek szörnyű roncsolt zavarba,
vijjogva srapnell vág, már hasztalan verekszel,
s vársz ég felé emelt csonka torzult kezekkel
mint tragikus utjelző, mint új Krisztus kereszt.

Óh, áldott muzsikája hajdan jó, hű szavaknak,
mikor egymásnak nyíltak a roppant ember-kertek,
minden határokon túl átgyúltak égő lelkek.
Könyvvvel kezdedbe jártál csillagos, tiszta kedvvel,
a Nyár forró kocsiján lihegve ügetett el,
a virágok fakadtak, öleltek, elhervadtak,
terhesen eljövő még zárt új életekkel.
A gallyak közt átkéklett jóságosan az ég,
átfogott valami megértő, szent teljesség.
Mint a latin költő vidám pergamentjéről
középkori barát aszkéta, bús sirását,
úgy mosta le arcodról az évek ékírását
az újuló Természet. Játszik egy kis gyerek,
kezed — haját simítani — mosollyal emeled. . .

S egyszer majd érezed . . halántékod ezüstje
alatt meghalkúl véred, a hajdan gyors patak,

és éveid felett, mint hegytetőn, lehülve,
látod mindazt mi volt és ami hasztalan.
Eszedbe jut, hogy mi lehettél volna,
Jaj, ha soha többé a volna nem volna!
Tűzet gyújtasz emlékből kissé felmelegedni,
karodra hajtott fővel nézel el messze, messzi,
és szívszakadva várod, ki el nem jön már, hídd el,
csak egyre távolabb tűnik bús éveiddel
s idők tejútján mint apró csillag mécsel,
lezárult szemedén sugárnak: „Emlékszel?”

1919.

ÉVSZAKOK.

Babits Mihálynak.

TAVASZ.

Még hancuz, még fiatal és leány,
mint hó alól a bábész primulák
hamvas arcán kinyíló mosolyát
váratlan úgy mutatja, szívesen.

Rózsás rügyek drága nedűkkel teltek,
ifjú hajtások ég felé buggyannak,
— Meglepve érzi, kerek melle duzzad
s esteiben már vágyak énekelnek.

Most, most! Az első piros virág nyílik,
forró ajkán végigfut keskeny nyelve,
benső hæv fűti, nyakán kibontja blúzá

fehér mellét neki a hűs szeleknek!
s várja, mikor jön álom-vőlegénye,
hogy karjába szorítsa minden este.

NYÁR.

Barna bőrüket déli nap kegyetlen
tüzes ostorral vágja. Térdük is meztelen.
Nagy üres csönd. A nap lomhán lohol,
egy cséplőgép álmosan zakatol.

Paraszti nők, bronz szobrok állnak ott.
Karjukon termés, mint gyermek, tejükkel jóllakott.
Férfi kaszáját fení. Csitt-csatt zeng az aranymezőben.
Aratók dalolnak messze, a nap alámenőben.

Mint cigányok este korcsmában . . . rejtekében
tücsök előveszi a hegedűjét,
hol éj setétül már kazlak tövében

símuló testek isszák az élet szent nedűjét
egymáshoz borulva, mint a döntött rendek,
a föld fejük alatt párnája szőrelemnek.

ŐSZ.

Ősz arcán jóllakott mosoly: piros levél.
Élvező, ki a csók után
elborúlt arccal henyel,
hívén: a csóknak nincsen íze már . . .

Az ősz . . . deres fejű tanár
halott időknek lelkét magyarázza,
körüle élő ifjúság friss láza,
nem érti, únja, s hagyja már . . .

Október . . . búcsúzó nő kézfogása
erdőben. Vége. Vállá reszketése.
Virág ága, melyről elszállt a fecske.

Születtem én, én is október este,
nagy, komoly magányát elmerengve zengem,
míg a lombok hullnak október-szívemben.

A SÜKET BEETHOVEN.

To Lady Margaret H.

Fülem örökké csukott ajtó,
hang nem lép át e küszöbön,
emberbeszéd, vágyó, óhajtó,
madárének, sírás, öröm,
csönd zárját velük nem töröm.

Víharnak csak villámát látom,
mennydörgés csak parányi nesz,
nagy Némaság az én világom,
hísz minden hang, nőtt csokon, lázon,
halkúl, elmúl, semmibe vesz.

Meg nem török! Lelkem ki volt
minden hangoknak hangfogója,
teremt, zendít, ujjong, síkolt,
zuhog bent az élet folyója,
zengő zenével át a gáton,
hogy szétömljön a világon!

Nevetlek földi zaj, te durva
zörgés robajló utcán végig,
főm emelem magasra újra,
hanglépcsőkön járok az égig,
a csillagoknak nekivágok!
Csönd! Csönd! Ha jönnek a királyok,
ma térjenek ki az utamból,
ne szóljon most mise, sem ének,
se orgona a magas dómból,
mert most az Isten bennem játszik,
minden élet ma bennem tombol,
hallod: sír, jajgat, lázad, rombol,
a földöntúli láng cikázik,
ma minden angyal könnyben ázik,
minden gyász én bennem sirat,
minden öröm bennem nevet,
óh mert minden sírok felett
Feltámadás a felírat!

Fülem betölti keserű
örült nap után színarany
borával boldog bús derű.

Jöjjön, kinek bánatja van!
Elhívtam, csodára leljek,
minden szenvedőt átölelek,
lábamhoz ülve szóljon: Jó itt!
felnézzen rám sugárzó szemmel,
s én átfogjam roppant szívemmel
az embereknek millióit!

SZERELEM.

Kosztolányi Dezsőnek.

Jó megnézni a régi házat?
Fagerendás a menyzet,
a kis, fekete kályhák fáztak,
nem tartották a meleget.
Itt bámultam a dermedt télbe,
a rácsos, barna ablakon,
aludt a kert bolyhos fehérbe,
és sírt a zengő cimbalom
távol éjjeli mulatókban...

A kert! Kék és piros golyókban
a nyár oly vigan tükrözött,
szitakötők zizz-zizz forogtak
A kényes rózsafák fölött.
A virágagyakat felásták,
karjuk lenyújtották a hársfák.
Lugas vadszöllő venyigéktől
rejtve megbútt, a jegenyéktől
tanultam meg nem hajlani,
fejem magasra tartani.

Olajfa dús sárga keretbe,
nehéz méz-illatot lehellet,
akácok fehér illatába
az orgona lilát kevert.
Egy-egy levél le-leperegve
mérte a tűnő perceket.
— Itt álltam egyszer égve-fázva,
szívem és szájam reszketett...

Itt ült az asszony és a lánya,
a lugasban, szemközt velem,
holdatlan forró éjszakába
bujósdít játszott szerelem.
Hallottam hangjuk mélyen zengett,
mint drága mesterhegedűk...
piros kör táncolt mindenütt,
szívem piros zászlója lengett,
a szavam furcsán elfogódott...

S egyszerre két kar rámfonódott...
remegő, ájult, tikkadt csókok
perzseltek arcom, két szemem
— Kinyújtottam a két kezem,
az új nem várt csodát ölelni —
Mi lesz? újjongva kérdezem,
de nem tudtam reája lelni...

Látom ma is, hogy kémlelem
a vak éjfél, hátha elárul
illatot arcom-ért hajárul,
kinyíló sötét szembogárok
mélyén talán felgyúlt sugárok
rávallanak, ruhája zizzen,
tán ő is reszket minden ízben —
Ott ültünk a líhegő csöndben
— és én félénken elkészöntem.

Amíg felhajnalzott az égbolt,
A hűvös fák közt fel s lejárta,
az ablakukban halvány fény volt
és én, gyermek, egy jelre vártam,
ki megfejti szfinx arcukat.
Nem volt mosoly és jel se volt,
— sohasem tudtam meg, ki volt...

Hűvös barát, feltűnt a hold,
a sápadt esti napraforgó,
hanyatt a harmatos gyepen
felnéztem rád, te halott bolygó,
kialudt vulkán. Szerelem...

Ma sem tudom. Örök talány volt,
vajjon az asszony, vagy leány volt,
kinek az ajkam ajakán volt
először, furcsán, idegen,
talán ezért, hogy tétováztam,
csók előtt hűvösen megálltam,
gúnyos fejjel az égő házban,
csoda házában: Szerelem.

Tán ezért kellett kémción, lopva,
lesnem elejtett mondatokra,

nézést gyémántként vetve latra,
lelket keresni mozdulatba,
mindig új kétségekbe hűlni,
a csóknak soha nem örülni
— Édes borát fanyarul inni,
azt, hogy szeretnek, sohse hínni...

ZENGŐ TÁRNA.

Tedd a lámpást a magas köre.
A csákány itt hever, itt volt a vége.
Hitted, hogy itt találsz majd a telérre,
mentél hajtott fővel mindig előre.
Nem féltél megbotolni a sötétben?
hogy elalélsz a földnélküli mélyben?
Árnyat nőttetél a parányi méccsel,
nem borzongtál-e meg: jó lesz sietni?
nem reszkettél, hogy egyszer el fogsz esni
s befog az ösmeretlen, néma éjjel?
Óh szent élet, telér fekete tárnán,
óh drága dal, várj még rám, várj, óh várj rám!

Magamban még mindig keresni
bensőbbre ásni küldött vágyam,
az érc vad csillogását lesni,
láng bukkan fel, lidércnek messzi, messzi...
Sötétnek én mindig csillagját láttam...
Ott benn, mikor megtornyosul a mámor,
zengő beszéd, kit értni, élni nem mer,
felön eltílt magától józan ember,
inni az évek friss mustos poharából!
Zengő mélyek, örök kincssel dús tárna,
csak engem vár ma, boldog engem vár ma!

Merő szemekkel, zárt ajakkal
a kőutat egyre büszkébben vájom,
nehéz ércet vegyest könnyű salakkal
a nem ösmert út szélére dobálom.
Nő a kövek tarajja, fodra,
mint roppant hullámtól a tenger,
vész, víz fénylő sugarak sodra,

megyek hű testvérem, a csenddel
és minden végtelent kítár ma
élet, gyötrő, vége nincs áldott tárna!

Így gyűjtök én, csákányom csendül,
közönyös ércet, tünde kvarcot,
idegen, lomha kőzetekből
kifejtek drága lelket, arcot,
magamnak verőfényre tartom,
hogy szikrázzék mindig magamnak,
aztán fejem meg néki hajtom,
áldott öle pihenő esti párna,
a csillagok az égre felszaladnak,
óh mennyi szép van még, óh szépség örök álma,
gyönyörű élet, kincsekkel rakott tárna!

ÖSMERETLEN ASSZONY.

Női arckép a XVIII. századból.

Óh ösmeretlen asszony, megrendültem, emlékszem,
mikor sok régi lom közt először láttalak.
Oly ösmerős volt nekem ez a merengő kék szem,
őszibarack-szín hamvas arc, fűrtös szőghajak.
Kik készítették hajdan e titkos amulettet
s a belerejtett képet: régen por s hamu lettek.
Éjjel felrezzenek. Úgy tetszik, felsőhajtón
Te vagy, ki a vak csöndbe megkoccantod az ajtóm
És kényszerítsz kutatni mélyen lelkem alatt,
rég eltűnt nemzedékek hol összekapcsolódnak
és rejtelmes arcával már feltűnik a holnap...

Óh ösmeretlen asszony, átléped a falat
s végigmegy a szobán, mint aki itt lakott,
Kályhában a kihamvadtt tűz még felsustorog,
Nem ütnek meg: hozzád simulnak bútorok.
Mert a tárgyaknak lelke van. Kopott,
öreg karosszék karja úgy hív, hogy átöleljen.
A tükör felkap most minden kis sugarat,
hogy újra rádragyogjon. Karcsú, friss mozdulásod
tükreére láthatatlan száz finom karcot ázott,

Mikor a fésűd járt a bontott hajfonatban
tudom, tiszta szemére fátyol ereszkedett
s akkor támadt a vak folt az ezüstsínű lapban,
mikor először látta meztlen testedet.

Óh ösmeretlen asszony, ringató, könnyű lépted
nyomán dalol a kristály, megzeng a porcellán
az üveges szekrényben, hol bálí leányképed
a jávorfa keretben úgy áll, mint látomány.
Mikor anyák halkan altatót énekelnek,
Hallod? ajtód előtt hogy sirdogál a gyermek,
Csitítani rég alvó zongorád felvered,
Ideges mozdulattal hátraszeged fejed,
Szemed mélyén a kék egyszerre megsötétül,
Magas hegyek fölé így gyűlnek fellegek
s villám sujt hirtelen a tomboló sötétből...
Haragból tűz-nyílat így vet tekinteted,
de játszani azt a bölcsődalt nem mered, —
díderegve bámulsz a havas kertbe...

Óh ösmeretlen asszony, érzem egy estedet,
félíg levetkezve az ágya szélén ültél,
mindent megutáltál és mindenből kihűltél,
Cipőd a szőnyegen gunnyaszt, két kedvszegett
fázós madár ... óh messze a dél, a tény, a nyár...
Künn a cseléd dalol: Szeretlek Roxelán,
Valaki becsapta a régi rácskaput,
Kertben a két havas tuja megreszketett,
ezüst bundájában a hű hársfa aludt,
mint egy kifáradt csósz... Hosszú éjszakákon
mi volt a csók neked? Keserédes mákony,
engem elfelejtni, lelkedről lefejtni
puha szíromburkát a hajdani lánynak...?

Óh ösmeretlen asszony, az a baljós jelírás
honnan van arcodon? Mély árkot váj a sírás?
Az édesség után, mint ezüst papírost
dobott el összegyűrve? ... Köpenybe burkolózva
néztél-e erkélyedről a csöndbe, éjszaka?
Míg láttad ég szegélyén felhajnalló pírost?
Feltündökölt, mint nyári villám íve, a sors s a
végtelennek megnyílt jós csillag-ablaka.

A termő föld szaga felszállt hozzád s mint mákony
a jázminok nehéz szagával elegyül,
Fejed mélyen lehajtva vergődsz forró párnákon
s érzed a szörnyű szót: egyedül, egyedül . . .

Óh ösmeretlen asszony, szíved szőlőskertjében
zárj össze minden ajtót, mámort be ne ereszd,
Túlédés aranybort terem késő gerezd . . .
Ha majd magad maradsz, te is, mint elhagyott lak
szüret után kifosztott, zilált tökéek között,
Órízve emlékét régtűnt must-illatoknak,
mikor ifjú szerelmed pompába öltözött:
Itatnád mohó csókkal lehervadt ajkad szélét
de borzongva kioltod a csillároknak fényét,
Az a gyermek ne lásson így soha,
kinek te leszel első asszonya
S mikor elküldöd, ágyad szögletébe
kuporodol s bámulsz a vak tükörbe,
Alázottan, hitványan, összetörve.

Óh ösmeretlen asszony, egyetlenegy szerelmem,
a lelked úgy kerestem, mint lankadt kéz keres
felejtett dallamért egy drága zsoltárkönyvet,
de sok lap már kitépett . . . nagyon sötét az est,
nem látni a betűket, mert elöntik a könnyek.
Néma neved kincsét már úgy magamba rejtem,
mint mély barlangokban futó rejtett patak
a gyémántot, ércet, mik rácsillámlanak,
míg nyomodat s magam nyomát is elveszejtem.
Néma neved kincsét . . . egyszer csak elejtem
s leszel, akít formáltam, imádni, szent szobor
lélektelen agyag, felejtett, szürke por.

APÁM.

Ignotusnak.

Részlet a „Feltámadás“ című elbeszélő
vers kiadatlan második részéből.

— Óh régi képek . . . ! Fent, a kék ég
mult századokból hint derűt.
Kis lábak a lengyelkét lépték,
nehéz damaszt, szőnyeg terült.
A kellemesi sírkövekről
négy évszázad nez vissza rám,
s beszél a francia követről
régén porrá lett szépnyám.

Nehéz, uszályos pirosbársony,
aranyfűzős mellény, fodor,
gyémánt a ragyogó nyakláncon
a szőke haj — magas, bodor —
elrejtí rubintos fejékét,
arany aranyba átremeg,
de mindnél remekebb a kékjét
kísugárzó asszonyszemek.

Csígás haja sötét gyűrűkből,
az íves szép homlok körül,
fekete szemöldök-sűrűkből
két szellemes mély szem örül.
Atlasz mellény. A kézelőjén
csipke. Bársony nadrág. Csokor.
A férfi-élet delelőjén
vászonra rótt csodás szobor.

Az nagy ábrándért ült fogságot,
korán megöszült szép feje,
ez Hollandba, hajózni vágyott,
tengermély lett nyugvóhelye,
Sebesültet kötöz a lánya
. . . és bujdosott török tanyán
vörössapkások kapitánya
Kossuth-katona, dedapám.

Öreg házunk előtt megállok,
benézek a zárt ablakon,
látok sárga lámpa-világot
lobogni sápadt lankadón.

Kís óra a sötét falon
halkan percent. Az asztalán
könyv, pergament, egész halom
vén holmit őrzött ott Apám.

Zöld ág hajolt ki egy vázából
tengerről hozták azt nekem,
s én láttam, télen reábámul
jégtársára az üvegen.
S távol Japán meseszígetje
kiszínezte az éjszakám,
a résen fény szivárgott este . . .
odabent irt soká Apám.

Nevét keresni az újságot,
hogymint átfutottuk perc alatt . . .
A szó varázsa babonázott
s örökre szívemben maradt.
Elmélázva és boldog merszben
— parancsnokuk leszek talán? —
sarkantyút pengetett kis versem
s elmélázón figyelt Apám.

Idegen emberek közt élünk,
nem volt köztük barát, rokon,
apró szobákban is megfértünk,
hallgattuk halkult húrokon
hegedűje bús-víg zenéjét,
s borúlt szeméről tudtam ám,
hogymint sok-sok el nem ért reményét
muzsikálja el most Apám.

Harcos hajón utazni kedvvel
idegen földre, messzi járt,
kísérte végtelenbe szemmel
göngös víharmadárt, sirályt.
Parton, forró Szicíliában
ott búsult ő magyar danán,
új és magyar nótát próbáltam,
harsányt, mint a tenger Apám!

Drága ajándék, dalok lelke
mindig barát, vigasztaló,

önön arcunk rezg vissza benne
mutatja tükre, mint a tó.
Páros szavak, ha összecsengnek,
kelyhek királyok asztalán.
Koccintottunk egymással. Csend lett,
s kezet fogott velem Apám.

Hogy elment, anyám szemefénye
mint régi kristály megtörött,
s a nem hegedő karcnak éle
rovást írt a szíve körött.
Alig ragyog át a repkényen
a véges földi szó: örök . . .
s hullt, hogy *mellé* tettük fivérem
ország sírjára is a rög.

Még két hely van az Isten-kertben
mellettük: majd én és Anyám.
Ám Te győztél, Uram, a perben:
szelíd fény baljós éjszakán,
elröppent lelkeik ságára,
lehullt szökökút permete,
napitta felhők szivárványa
holt fivér két kis gyermeke

itt ülnek lábamnál figyelve,
mint mi öcsémmel egykoron
anyánknál hosszú téli este
ott ültünk a kis zsámolyon
és hallgattuk, míg a mély árnyék
a kerten lassan ballag át,
Gertrudist, a gonosz királynét,
Toldit és Arany balladát.

Kis csöppség, bábuval kezében,
ki szemével nézel reám?
ha majd te ringatod öledben,
ki mint te, még boldog leány,
ti éritek, mit el nem értem,
begyűjtitek, mit elfecséltem
és ünnep lesz nektek a nap,
hol sírjaink beomlanak.

A régi ház, a vén torony,
 nem ösmer rám a régi kert,
 hol gyermeki, áldott korom,
 sirt, álmodott és ünnepelt.
 Nem rejt már mélye kis lugasnak,
 sok drága könyv, kis kék füzet,
 elmúlt napok rám bőlongatnak,
 sárga levelet rám hullatnak,
 mint Tisza partján vén füzek.
 Benézek az évek kertjébe,
 sok-sok rovás van mind a fán,
 de nem dől ki a betű-erdő
 s mi örökké élünk, Apám!

A FORRÁS.

Nagy Zoltánnak.

A hegyben termett. Megnyílt a szikla,
 és úgy csurgott le, mint olvadt ezüst,
 bokrok legyeztek felé tiszta hűst.
 sugarában ragyogott gyöngyös szikra.
 — A csöndben csergő csöppje halk zenéje
 csicssergett, mint a lomb közén madár,
 nagyon gyöngén. Ha szólni tudna már,
 ily lágyan énekelne kicsi *gyermek*.

Piros fejű zöld mohaszőnyeg, ernyedt
 kökörcsin, tikkadt selyemszőnyeg várta,
 hogy ráperegen hűvös zuhantába.
 Meggyúlt a mélyben. Síma tiszta tükre
 a fák lehajló ágbogát mutatta
 a tarka harkály, ha magát mulatta,
 beléjeejtett elkopácsolt kérget.

Bent sápadt gombák gyújtotték a mérget,
 mord tölgyek vittak néma, vad haraggal
 a cserfákkal, bozontos iszalaggal,
 a napsugárért és a levegőért.
 Szellő borzolta a kis remegő ért,
 néha vizét a szikkadt föld felitta,
 mohón, de aztán frissen adta vissza
 záporban s a *patak* most gyorsan csergett...

Úgy játszott, mint lapdával játszik gyermek
akik felett elsurrant, kavicsokkal,
fehér kövekkel, kiket nedves csókkal
elkábitott, hogy útját el ne állják.
A parti füzek, az ezüstös nyárfák
hajló ágát táncolva elsodrotta
s engedte vissza játszó kacér fodra,
futott, szaladt s nem tudta hová, merre . . .

Ki medrét üde vízzel telemerete,
csak vitte az az örök ösmeretlen,
ki ott élt forrás-, ér- és csermelyekben,
s adta minden haboknak, hogy rohannak
sejtett medrébe távoli folyamnak
mint iskolába siet a sok gyermek . . .

Falukon át, alján a templomkertnek
sietett el susogva, meg-megbújva,
izzó napfényen felbukkanva újra,
jöttek forró nyárestén a leányok
fehér ingük sulykolni fehér habba
és hamvas testük megfűrösztni abba,
síklottak, ha meglepték legények,
síklott felette tánc, csók, tréfa, ének
mint a kavics, ha rajta megbuktatták,
és így ösmert meg szennyet és szerelmet,
az árja nőtt, akadályt úgy rohant át
mint amikor *férfi* vá lesz a gyermek.

És útját állták. Zúgva, lezuhanva,
hogy csapta, verte döngön a falat,
mit gerendákból építettek gátnak
és átszökött rajt, mint ivó halak.
Igába fogták. Fölé malom görbedt,
Hurcolt kívágott erdőt sok tutajjal,
ösmerkedett nagy, lomha hajórajjal.
kereket hajtott, sok munkába görnyedt,
lehült a kedve, megcsitult a habja
lassúbban ment, mint gondterhelte férfi . . .

Mig el tudott a nagy városba érní,
hol emberek s a folyók összefolynak
sorsok, habok feltűnnek, elomolnak.

Kőpart szorította meg kényes testét,
mint páncél fog be hajló nemes törzset,
piszok, por, bűn, rossz utcák megsebeztek,
hordott követ, mit ember keze görget.

Sora piperés pompás palotáknak
sárgás habjában visszatükrözött
nézték maguk benne az ablakszárnyak,
vakítva, mint a bálbamenő asszony,
ki égő ékszerekbe öltözött.
Ágaskodott, eldöngött fellélegeve
a karcsún ívelő hidak alatt
s úgy hullt belé nyűtt emberek teste,
mint a falu szélén gyerekcsapat,

megmérgezve, halálos béna kedvvel
öntözött termést, ölt szép tiszta tájat,
eltelve gyötrő, maró, gyilkos nedvvel
bús partjai egyre messzebbre tártak
és úgy ölelte be az örök tenger,
amint sírjába hull az öreg ember . . .

KIS ÉTTEREM.

Hullatják sárga szírmukat az éjbe
lámpák rózsái. Lelkem, merre, mondd?
Menjünk a késő nagy csöndnek elébe,
vagy oda, hol zendülő zene zsong?
A kirakatok tündértüze lobban,
szikráznak fenn a zúgó vezetékek,
sűrű tömeg a sárga villamosban,
mint szőlőfürt szemei, oly közel,
Egymáshoz ér a ruha s a lehellet,
testvér ül így talán a testvér mellett,
. . . de nem ösmerik egymást s nem beszélnek. . .

Jó most ölében egy kis étteremnek.
Nincsen még itt a lármás, éhes város.
A pincérek még fürgén itt teremnek,
abrosz nem gyűrött, pikkoló nem álmos.

A lámpaernyő halk szelid pirossa
hadd vessen sávolynos és színes árnyat,
enyhüljön a perceknek búja, rosszsa,
csituljon elringatva most a bánat.
Hadd higgyem otthon, szelid otthon vár itt.
apró rózsákból ösmerős a kárpít,
ezt számolgattam, gyermek, lázas ágyon,
míg rózsák percek mind egymásba folytak
s karjába vont zűrös és furcsa álom.

De jó egyedül itt ez esti órán,
eltűnődöm a mintás abroszon,
nem néznek rám kíváncsin vagy mogorván.
s egy kis papírra sorsom rajzolom,
Kerek körök, levelek, hajló ágbog,
szeszélyes, ember nem-látta virágok. . .
Hány emlék játszik színházat velem
ez idegen terem hűvös zugában :
Kevés nyaram volt, sok hideg telem,
de mindig vártam s hittem a csudában.
A csudák késnek és múlnak az évek. . .

Ajtó csikordul. Pár ember betéved,
és már árad a vad táncok hulláma,
mint egy rossz képhez a túldiszes ráma,
frakkos primás a cigánybanda élén.
Nehéz prém a könnyű ruhák szegélyén.
Mozdulatos beszéd, lármázó szerelem,
mely mustot és zenét habzsol be jólakottan,
ékszerrel és festékekkel megrakottan.

Most elmenni szeretnék csendesen.
Rongyos kis gyermek ámúlt arcát látom
az üveghez simúltni. . . Óh mért hívatnál erre,
hogy idegen népnek magam mutassam,
s a lelkeket közöttük elmulassam,
Én nem való vagyok, Uram a harcra, perre.
Én zárt szobában finom mivű óra,
merengve néz a múltba multatója.
Álomangyalnak kellett volna lennem,
intésétől rakott asztal terül,
mosolyától az élet kiderül
minden szegényhez lelket adni mennem,

Te, ki ott bámúlsz rám kis sápadt éhes,
ülj mellém szelíd szóhoz, jó ebédhez,
szólj mit kívánsz testvérkém, kis barátom?

S de jó még így is élni! . . Igen fizetni kérem!
Volt egy-két könnyem, néhány bús daltom,
egy-két meleg szóm, rózsálló reményem,
adósságom leróni akarom
én elrontott, hiába életemmel.
Tombolj zene, a halk muzsika nem kell,
Cigányok tust, itt a borraivaló!

Hullatják lankadt szírmukat az éjbe
lámpák rózsái. Lelkem, merre, mondd?
menjünk az álmos nagy csöndnek elébe?
nézzük, a hajnal vajjon merre bont
piros párnájú ágyat? Oh, akit a párnák
enyhítő hűse még altatni vár,
kinek nem kell a mosolydermedt lárvát
levetni, mert nincsen más vágya már,
csak álmodni, aludni, letenni, mint egy gyűrűt,
gondot, gondolatot s az éjt, a setét sűrűt
magára húzni, mint egy takarót
s nem tudni többé: mi van, mi lesz, mi volt. .

SZONETT

Mit bánom hogy, szeretsz, vagy nem törödsz velem!
Röpülőnek nincsen földön maradása.
Tőled különvaló ez a halk szerelem.
Zengőbb, mint járásod könnyű muzsikája.

Nem reszketek ha jössz, nem bánt, mikor elmegy.
Te vagy a nyers anyag s én a szobrász vagyok.
Csodálni szépséged, ajzok szívet, elmét
S belőled nem múló emléket faragok.

Nem téged szeretlek. Úgy lángol esténkbe
Mint két halott szén közt ívlámpa fénye
Sugárzó szerelem, elfogyhatlan kincsem,

Ki által égő életet lehelltem
testedbe én lélektelen szerelmem,
mint az első embert teremttette Isten.

EZEREGYÉJ.

Erzsébetnek.

Megforgatom gyűrűmnek zöld kövét,
— bevésve rajta sejtelmes jelek —
s felporzik minden. Forgósze!l, sötét

s előttem áll, mint rémült jelenet
az Ifrit, oldja lábamhoz övét
alázattal hajt térdet és fejet.

„Uram, parancsolj!” — Milyen mámorul
kívánjalak most, kábító Kelet?
A mozdulatlan égbolt rámborúl

hamint épülne rejtett kék üvegből
Dsín kulcsolt karral választ vár. Tolul
a szó az ajkra. „Rejtelmes süvegtől

szeretnék én most láthatatlan lenni,
átváltozni, mint Alrasid-Harun
s a *váltó* szót örökre elfeledni!”

Arcom meghintem. Nincsen oly számum,
mely úgy égetne, mint most eltűnő
voltom, akire többé nincs tanum.

És felkiáltok: „Tengert hozz ide!”
„Évek porától szürke a sarúm,
hadd mossa hús hab: Feledés vize!”

Kezemből, gyors gyík, elfut az idő,
elő, elő sebes fehér hajómat,
letérdelek, nagy út előtt, hívó,

bontsátok ki új lélek-lobogómat,
ki nyílt tengerre, ne védjen öböl,
testem, ruhám új, mint születő holnap,

egy láthatlan kéz mindent eltöröl,
hajóm is, én is, név nélküli, semmi,
nincs arcom, hangom. Mint roppant pöröly

zuhan reám még egyszer, ami Mult,
mint értömb felzeng és síkolt szíven
míg ez a hang is a semmibe mult.

*

S kiáltok újra: „Palotát ide!”
borítsa törzsét kerek kupolája
— szökjön az égig csarnokok íve, —

mint asszonyhaj nehéz bronz koronája.
Muzsikáljon szívárványszín sugár:
a permetes kútak halk csobogása.

Előtte mint sereg zöld sorba áll
tömött sok ciprus, néma gyászmenet,
s ott ásítson két sivatag- király,

szörnyű körmükkel vájják a föld testét,
amint köztük borzongva elmegyek,
várják, elmúljanak ezeregy esték

ezeregyéjek, s ismét ezerek.

*

Kitárt kapúval hív a palota,
megszégyenülve hajlik meg a lépcső
fehér fővennyel meghintett foka,

és ott áll a küszöbön, óh sohse késő!
szívemnek álmodott halk asszonya.
Alakjához nincsen a földön véső,

ecset színéhez rejtett kék szemének,
névének most fonott dalt szentelek
zárt ajkai egy életet mesélnek,

tavaszkok, nyarak, ősök és telek,
telnek s mindig más-más tündér-szoba,
hol halk mesékbe múlnak estelek.

A hangja: nem felejttem el soha,
visszazengő, mint rég holt kedvesünknek,
Seherezadé titka: mosolya.

S mint muzsikája friss tavaszi rügynek,
mikor feszít, pattant szét ághegyet,
mint finom ér, ha benső lázba lüktet,

úgy vár reám Tavasz: kék menyezet
égboltja, elmondhatlan tiszta kék,
kézen fog . . . hűs kéz, kékkal erezett,

óh halk keringők, elfuló zenék!
első vágyódás, lélek-lángot lángzó,
ki végtelenné játssza, ami vég,

Tükrét látom, mely hűs-ezüstbe játszó,
megdermedt lélek, megéledt üveg,
sejtelmeket tudó és messzelátó,

ösmer szemében árnyat és tüzet,
ösméri estjét, álmos hajnalát,
látja, amint old fűzöt és övet,

igazi arcát. szívből-mosolyát,
nézését, mikor villan s elborúl,
mert ifjú csók lezárja már szavát,

és arcán fiatal pír bíborúl,
mikor lebontja álmodón haját
s az éjt vonja magára fátyolul.

*

Kézen fog újra, jöjj, tűnik a nyár,
szívjuk fel a fényt: a kristályszoza!
a sugár fáradt tűz-szíkrazni már,

mintha gyémántban síklanánk tova
minden világos megkápráztató
minden örök és semmi sem soha,

mint hattyú ringásán a tiszta tó
úgy hullámoznak égő tűzkörök
csillaggá lesz a mozdulat, a szó,

szemünkbe lángolnak piros körök
ám amint kinyújtotta karjait,
a prizmák lángolása megtörött,

valami lehullt az ablak mögött,
megsáppasztván még üde ajkait:
a kérlelhetlen őszi függönyök.

*

Tárd fel az őszt hát, sárgúlt nagy szobát!
múlás kéjes izét hadd érezem
míg szürcsölöm a muskotály borát.

A kilíncsen kezem megvérezem,
a falon arckép: fiatal diák,
húnyó napfény kristályokon, rezen,

mint ó szekrényeken szikkadt befőttök,
mint régi könyvbe elfonnyadt virág,
ti, kik én voltam, vélem úgy időztök,

dudolván ódon bús melódiát.
ti vagytok, kik mindenütt megelőztök,
ti néztek rám tűnt évek ablakából,

a bolthajtásban az a sápadt férfi
tekintete láttomra miért ámul
olyan döbbenő mély szemébe nézni,

pillantása nehéz köpenyje rámhull,
akarta gyermekarcom felidézni,
rajtam keresztül végtelenbe bámul,

nevén szólítani, jaj, én nem merem,
oh ezt az embert én rég ösmerem.

*

Nagy kriptá: Tél. Oda tán be se lépjek.
Sűrű hótól födött komor tetője,
az eltemetett, szertefoszló évek,

a percek szépje, örült órák gögje
állnak sorban, mint sírboltban koporsók,
s a kéjek kéje: mi maradt belőle?

kuszált perc, nő, hír, akarat, lopott csók . . .
Kis üveglap, megnézem mind a holtat,
mind itt vannak: a Hiába-Okos-Szók,

kik nem akartak vélem, mindig jót csak,
kik hűségesek, jók, szeretők voltak.
De élnek, kiket átokkal és jajjal

hívtam, a rombolók, kéjesek, rosszak,
ha megrázhatnám oszlopát, mint Sámson,
hogy törne össze minden vak robajjal

Seherezádé eltűnik, eloszlik,
egy könnyet ejt még elszálló sóhajjal,
mint rózsza, melynek ért szirma lefoszlik.

S megforgatom gyűrűmnek zöld követ,
— bevésve rajta sejtelmes jelek —
felporzik minden, forgószél, setét:

Uram, parancsolj! — Bús bánat borúl.
le húzom gyűrűmet, csak vedd el, vedd el,
nem kell jövő halálos mámorul!

csak az legyen, amit a sorsom rendel,
nem változtatnék akkor se, ha tudnám,
nem küzködöm a vak eleve-renddel,

végigmegyek én is az évek-utcán,
és mint a többi ember elmegyek,
ne látszódjék léptem az ember-pusztán,

csak azt engedd: fel sohse ébredek,
ha elnyúltam már örök éjszakámon,
ne hívjanak angyali kürtjelek,

ne vigyen hozzám semmi földi lábnyom,
hogy még emlék sem és por sem legyenek.

CAPRICCIO.

Mi lenne, ha egyszer az a csuda lenne:
minden gondolatod, alig elgondolod
láthatatlan könyvbe magától röppenne,
könnyű lepkehimjét többé nem rombolod
durva férfikézzel . . . magától telnének
halk, finom lapjai. Forgatod: zenélnék,
mint messzi harangszó, zárt szobából ének.

Mindent, amit sírnál, mire vágynál, bírnál,
magától íródo máguskönyvbe írnál,
életed, a vágyad, napod, éjszakádat,
bíbor kezdőbetűk habos pergamentre,
fekete gyász-színnel a síró roráték,
halvány kék könnyekkel a búcsúzó ávék,
vékony selyemlapra mély nagy áhítatba
vonúlna betűknek drága regimentje.

Fóliánsok sora állna büszke rendbe,
gyöngéd szerelmed és jóság volna benne.

És volna varázskönyv, rontással, bűbájjal,
ördögöt idéző, mindent leigéző
élethatalmas forró, szíla j vágygal.
Néha elküldenél egyet futó szélbe,
visszaröpülését többé sose várjad,
mint a koporsóba búvólt ezer lélek,
fekete szekrényben a könyvek úgy élnek,
felpattantod a zárt, holt lapok kinyílnak,
mint a késő csillag, mint esti violák.
Tartod lelked elé — Sötét éjféi felé
így tart alkímista rejtelmes fiolát
melyből bölcsek köve, arany ragyog reggel.
. . . Sose bámultasd meg a gonosz tömeggel,
asszony szem ne érje mohó kívárással,
s mint a fájdalmadat, ezt se oszd meg mással.

S amikor szívedben már csak emlék él majd,
forró homlokodat hűsíti a tél majd,
mikor az éveket, nevét is felejtéd,
arcát visszahívni hiába próbálsz,
míg fáradt kezedből tétován elejtéd,
legjobb lesz, ha mindet a tűzbe dobálsz,
közönyös kezekben íze se maradjon,
széthulló pernyéje porodra havazzon,
emléked és vágyad a semmibe bágyad,
fekete szekrény lesz örök testi ágyad . . .

*

Mi lenne, ha egyszer mesetündér íntne,
szobádba könnyedén vitrint emelíntne?
Jó lenne metszett üvegénél állni,
porcellán, ezüsttel, gemmákkal babrálni.

Amuló szemekkel nézni a csudákat :
... az a karcsú váza úgy emeli karját,
mint az első asszony, aki aludt nálad,
az a sevrési kancsó nem magába rejt
habzó forró ízét a vágy italának?
Nézd örök őrzőjét rózsa illatának!
a parfümök lelke kristályt mélyen áthat,
tűnt idők illatát érezni akarnád?
avagy nehéz szagát mósusznak, ámbrának?
kerti töét, melyet hűvösen takar nád ...
fájó lehelletét rég meghalt ábrándnak?

Aranykeretükből kítörött rubintok ...
kinek omlott vére pirossága int ott?
Ametiszttel rakott bűbajos kösöntyük
halott kedves szeme kéklík meg közöttük ...

Nézd japán virággal az ébenfatálat,
gyöngyházberakással karcsú alma-ágot,
ott a rézkeretbe megdermedt mozaikok.
Arany méhkas. Úgy-e lelked is így rajzott,
formába önteni hiába próbáltad,
kezed a készet, de hányszor elejti,
rim megzengő párját, de hamar felejtí,
muзикáját hányszor hasztalanul vártad ...

Itt faragott szobrok, Istenarcok fából ...
Mért imádtál magad teremtetten bálványt?
... Mint építőmester, ki magasba ácsol
tornyoknak kik égig kevélykednek, állványt,
hogy az Isten háza örökre épüljön
s ő műve fokáról halálba szédüljön ...

Oh régi brokátok, csipkék, nászi kendők!
úgy hevernek itt most, mint akik meghalnak,
nyoma sincs bennük a gögös diadalnak,
amiért lelkünket csókokba igázzuk
és az életünket százszor elhibázzuk.

Az ég peremén kis lámpionok égnek ...
talán menetében sok tűnt század-évnek
láthatlan istenek égő szeme lángol,
sötét éjszakába tejút így világol.

Megzeng a mindenség kifeszített húrja
óh csillagok rendje, első kétség útja!
nézd csak ennyi marad a letűnt világból,
egy könyv, egy pár cserép, s egy parányi illat,

s odakünn az ember lohol, fárad, izzad,
marakszik és marsol, gyilkol, küzköd, lázad,
nem jobb el nem hagyni bekerített házad,
zárkózni szobákba, mint szekrénybe könyvek,
mint vitrinbe gemmák, régi kristálykelyhek

s vární, amíg hozzád gyöngéd kézzel jönnek
elő napsugárba boldogan emelnek

és játszanak véled, te örökké gyermek!

DAL FÜZFASÍPRA.

.. S a szívemből hosszú sorok ölelkezve úgy szakadtak,
mint amikor asztalára kincset rak a gazdag
és ideges kezét kéjjel könyökéig belemártja
hús rubint piros tavába, pengő pénzek aranyába,
Víz tükrén futó kavicsnak megezüstlő villanása,
estbe rejtve bomló rózsá illatának illanása,
levendulás régi szekrény titkon nyíló mély fiókja,
éjfél, mely a templomgyertyát fekete ujjával oltja,
most sarjadó friss fűveknek lágy zenéjű zizzenése,
felhőknek tó síma lapján néma jelű ízenése,
kék-piros virágszegélyű, asszonyjárta kerti utak,
muzsikáló szívárványú felszökkenő szökőkútak
lombok tömött zöldjét heves öleléssel felzúzó
részeg mézes csókot ejtő, hűtlenkedve messzeszálló
áprilisi szél, félrekapott fővegével, füttyörészve ...
... s mennyi szép, melyben lelkemnek nem volt soha

[mélto része!]

A gondolat párnáiról, hol elnyújtóz néma resten,
felzavartam s mind e szépbe gyenge testét megfereszttem,
napnak kristályon cikázott sugarába felöltöztem,
fehér felhő bársonyával halk-szelidre törülköztem,
a fülebe régi zsoltárt, ó zenéjűt dudolok
s ölelkezve felszakadnak szívemből zengőbb sorok.

JELENÉS.

Az Egyetlennek.

Nem is tudom, csak úgy jött, mint egy gyermek
másik gyermekhez s végtelen szelíd
mozdulattal — a fénybe így ívelnek
galambszárnyak — rám tette kezeit.
Közeljött minden. Élet úgy cikázott,
mint napsugár kristálykancsók felett,
ittam belőle, égett és szikrázott,
lelkem éreztem, mint lehelletet.

Nem fogható, de több volt, már mint élet,
testem volt, vérem, ágam, gyökerem,
zene, kívül halott leányt kísérnek,
szólnom kellett csak: „Járj!” s felköltenem.
Volt éjszaka, hogy fénykezükbé fogva
hozták a csillagok lámpásaik
és megmutatták fejthetlen álomba,
hol hajlik lángba, égbe az a hid.

Nem szólt soha. Anya nem simogatja
árváját oly fájdalmasan-puhán,
menyasszony fátyolát nem bontogatja
úgy megreszketve esküvő után,
amint szentsége rám leszállott halkan
s eltűnt, mint hús hold felhők szélénél:
álltam virágos fánál gazdagabban,
ágaim közt dalthordó nyári szél . . .

Ráztam a szent fát. Hány virág lepergett,
melyből nem lett soha-soha gyümölcs,
Vigyázz! súgta egy hang halkan, te gyermek,
a drága borból könnyelműn ne tölts.
Nevettem. Égig szökkent büszke kedvem,
homokból Szépség fehér tornya nőtt,
a titkok kulcsa itt van már kezemben —
és elküldtem, mint megúnt szeretőt.

Éreztem néha ajtómon keresztül,
hogy dideregve ül küszöbömön,
kergettem, mint koldúst, eszeveszettül,
ment. Nagy szemével így szólt: Köszönöm.

Ittam mohón az évek poharából,
hogy ne lássam, fájdalmasan rámbámul,
túlharsogni hangja elhalkulóját,
aranykürtön fújtam élet vad indulóját.

*

— Széjjelnéztem: eltűntek a barátok.
Magányomban nincsen már senki kedves,
zengő fák, néma hideg hullt le rátok,
fanyar szám íze borhoz. Estém csendes.
Néha lebbenti függönyöm a szél még,
fülemben ösmeretlen mély szavak, —
talán . . . az angyal . . . ott túlról beszél még
hozzám, sötétült ablakom alatt.

Néha zörren az ajtó. El-, kinézek,
de lelke nem enyém már s eltűnik,
ám fogva tart még a baljós ígézet
álomtalan várok rá reggelig
lámpám mellett. Száll messzi zene, mint
tengeralatti városokból ének.
Ha jönne, mint az ifjúság, megínt,
hogy csókolnám szegélyét köntösének!

Te hívtál el magadhoz istenkertből
ezer közül egyet, ritkán nyitót,
ne hagyj kihullni megkulcsolt kezedből,
év megfárasztott, éles sors tilolt.
Dalom már a csöndnél is elhalóbb
tán utolsó, mely itt könyvvé fagyott,
de életnél és sós könnynél maróbb
kínzó jelzésed: Én költő vagyok.

Ne hagyj kihullni megkulcsolt kezedből,
szürke ruhát sok év rám hadd terít,
pusztán harangszó: foszlány lesz nevemből?
fénylik, mint téli nap, de nem hevít?
Magam vagyok. Mily roppant a homályban
a világ s mily kicsi, ha lángban áll,
érintse csak szárnyad mégegyszer vállam
s álommá válik tér, idő, halál!

NEGYSZÁZ ÉVES FÉRFI.

K. K. Rimovska.

Mikor először látod: halántékod
finom mezőjén egy-két ezüst haj van,
szíved, mint egy megbomlott óra döngi
sebes veréssel: baj van! baj van!
Sötét szemed szélén megülnek ráncok,
megannyi hajszálvékony szarkaláb,
mintha börtönbe volnál, zörget láncot
ajtódnál az idő, vén porkoláb,
hogy a tavaszba többé ne mehess ki,
a vak félelmet többé ne nevesd ki,
s összerezzenj az órapercegésre,
mely élted fáján, mint a szű tanyázik,
Harapod szádat: Nem akarom, még ne . . .
s a takaró alatt tested-lelked fázik . . .

Szegény barátom te, olasz földre menj el,
eltelni az örök nyárral, szerelemmel,
lelked vázájába állíts ritka töket,
ezerszirmú rózsát, ezerarcú nőt
s mikor szemed, szíved tele tüzes vággyal,
szerelemről szóljal egy fiatal lánnyal.

Várj, amíg az este nőttet minden árnyat,
s a lelkek egymáshoz közelebb huzódnak.
Hold halk ezüst íve már ballagni fáradt,
felhők habján hánykód, mint gazdátlan csónak.
Érzed összeborzong, ha hozzád ér válla,
mint szembe könny, felfut szívébe gyöngédség,
fát, hegyet és tornyot messze láthatárra
elmosódva fest föl vak festő: sötétség.
Mezők felett halvány, derengő fény reszket,
mint nagy komondorok, a búzakeresztek
elnyúlnak pihegve, lankadtan a naptól.
És amott a tenger . . . De jó lenne yachtból
elengedni kezéd, a hús víz hadd mossa,
elengedni lelked, tűnne gondja, mocska,
óh egyszer, még egyszer fiatalnak lenni . . .

A Campagna mélye, nézzétek, kitarva,
olvashattok benne: itt állott egy város.

Temploma köveit széthordták faluknak,
az istenek útja veritéktől sáros.
Amde ha temetnek, vagy kutakat ásnak,
vagy mélyitnek pincét szívderítő bornak,
mint sötétbe íve villámvillanásnak
kibuggyan hófehér márványa szobornak
a fekete földből. Imádjátok: bálvány!
Megcsillan a lelke bársonysima vállán,
hús homloka megett halk álmok aludnak,
óh bezárt csodája szeme csillagának!
Nézd: alig domborul két kicsike keble,
öle mily szűzies, karja nemes körte.
Lennél hívó újra, görög, boldog pogány,
hogy kezeid között, kit alkotott véső,
istení parancsra megéledne a lány,
szeretne, szeretne, de már minden késő.

Engedd, hadd kutasson gyermeked kedvében
ott, hová elkuszált életed rejtetted,
az évek egymásra hulló rétegében,
hová boldog perced s a könnyed ejtetted.
Aratott meződön kalászkod keresse,
Noémi lábait ne bánd, ha tors bántja,
megragyog ami bent tiszta fehér márvány,
az elérhetetlen, illetlen bálvány,
akíhez legelső virágaid vitted,
hosszú évek hamva halottá takarta,
most életre támadt, mert egy lány akarta.
Remegő várása, elborúlt nézése,
busult szép fájása, édes érintése,
mind csak azt suttogja: ne vedd el, ne vedd el,
nem való már néked ifjú lányt szeretni
megjelzett arcoddal és öreg szíveddel.

Majd állsz hotelszoba nedves ablakában,
hol idegen kezek vetik meg az ágyat
Gondold el, szerelem drága kis lakában
jó lenne ringatna szelíd csönd hű asszony,
a világon egy hely, ahol hazavárnak!
Ne jusson eszedbe, szíved hó borítja,
mint az Aetnát télen, óh hamar elolvad,
ha kezét kigyúló arcára szorítja
és hív mindenének, istenének, jönnek.

Benső tűztől reng föld . . . nehogy megriasszon,
ha megrázza sírás hajlékony friss testét,
míg előtte térdelsz, hajad megsímítja,
hű barátod elhagy: a magányos esték,
ne engedd, ez a perc kétséged felszítja:
Öleld fel magadhoz, életen, halálon,
át idő múlásán, minden vak talányon,
kétségen és kínon . . . mindet csak nevedd
és nagyon szeressed, szeressen, szeressed . . .

Boldog barátom te, derűs délre menj el,
hűlő szíved izzítsd dallal, szerelemmel.
Lelked vázájából rakj ki ritka töket,
ezerszirmú rózsát, ezerarcú nőket,
egyetlen ágát hagyd örök-élet-vágnak
és adj oda mindent egy fiatal lánynak.

MAGÁNYOS EMBER.

Magányos ember, mond, jó a sötétség,
belebámulni fáradt, mély szemekkel?
Lezárt redőkön át milyen a reggel?
Mikor a lomha tűzfalak közt ölmos
a levegő s az égbolton vak, kormos
felhőktől már nem látni a napot . . .

Magányos ember, boldogan hagyd
a fényt fürgén cikázni el szobádban,
bizarr kárpittal a menyezet szélét
bevonja s megtörik száz szívárványban.
Fölkelti könyvszekrényed álmos testét,
komoly képek komor keretje vár,
hogy rájuk hintse friss aranyjaít.

Magányos ember, érzed-e az estét,
amint besurran a színek között,
s a végtelenség szent ablakaít:
behunyják kék szemük a tükörök.
Megcseng a polcon ó kristálypohár,
Míntha hozzá ütnének valamit —

s e halk zöngés talán már nem is földi,
megérintették messze évek női,
kíhajolván alkony bíbor erkélyén,
meghalt bánattal köntösük szegélyén...?

Magányos ember, nagy termeknek mélyén
hallottad a bús zongorát felsírni?
De jó lenne az életet felírni,
mint hangjegyeket tiszta fehér lapra, —
felajzani mindent egy lélek-húrra,
ki lejátsszík bennünket mollba, dúrba...
— Érte már arcod zene olyan lágyan,
mint szökőkútból hulló permeteg,
szemedbe küldött-e már könnyeket?
s emlékszel a dalra, kít hajdanán
neked játszott idegen szóke lány...?

Magányos ember, úgy-e ösmered
elhagyott parkok kétségbesett zöldjét,
örök ivet, hol egybeborul föld s ég.
Fehér felhőhintőt, kít a bátor szelek
röpítenek — szeretnél hajtani?
fejed hús párnáira hajtani?

És mond', hol összehajlik közel s távol,
bámultál-e ki vonat ablakából?
Fárasztó sikok, döbrentő hegyek,
— a föld arcának kegyetlen grimásza, —
futottak, mint a megvert seregek.
Feléd hajbókolt zöld táblák kalásza.
Vén erdők alján, kik már megkövültek,
fehér gombákként apró falvak ültek —
Kérdezted: itt is laknak emberek?
Felszakadt benned egy szempillantáson
a síró vágy: nem menni már tovább,
feltépni bársonyfűlkéd ajtaját:
Állj meg vonat, megállj! Ez a végállomásom!

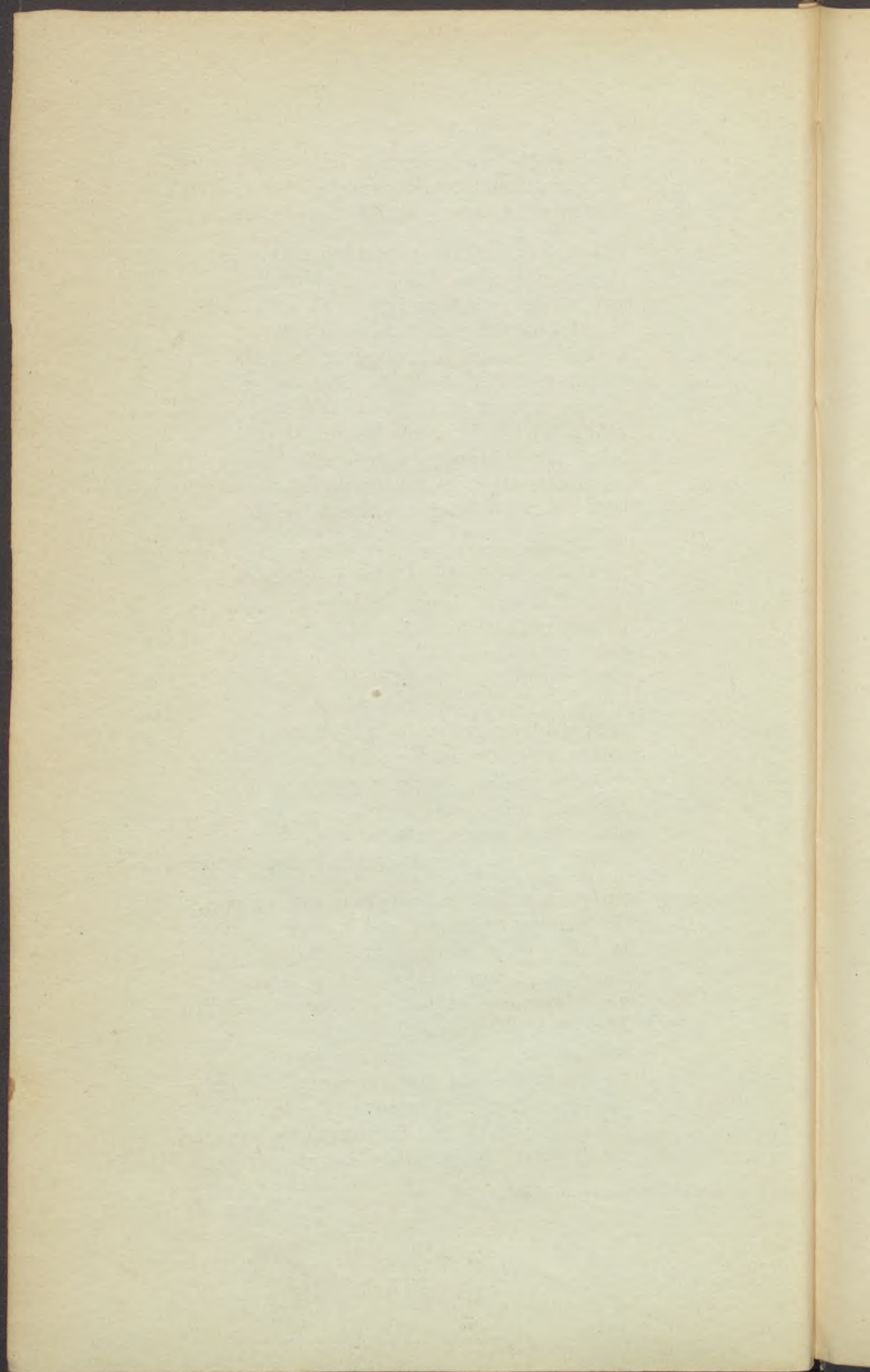
Láttad-e a városok óriási
kéményeit, a kevély tornyokat,
kik hordoznak füstöket, sorsokat,
Követtek-e a lámpák villanási,
kik a milliókkal virrasztanak?

Szűk utcákban a kopott házakat,
fakó gyermekeket, kik még mezőt se láttak
s nem itták arany italát a nyárnak ...

Magányos ember, a gondolat hegyén
társatlanul állsz. Fáj? Az eldobott
szó milyen soká ér innen az útra!
Rendet köréd élet kaszája vágott,
mentél, lihegtél fel, észre se vetted,
eltűnt mellőled hallgató barátod.
Alszik árnyas akácok alatt, furcsa
szőke fejét fedi sárga homok,
fejtől fából faragva a kereszt,
— Olyan vagy, mint a fűszál, kit, — szegény! —
szél játszva felkap s unva elereszt.

Magányos ember, a nagy kérdés nem int meg?
hullámos fodra kicsi gyermeknek?
Lested már, el hogy szenderül,
mikor néz, nevet emberül,
óh első szavak, lágy beszéd,
első, törött, kis mondatok,
mind egy-egy jós jövődőlés,
szemek, megnyitva-hallgatók,
mikor minden kérdés kevés,
nyakba fonódó csöpp karok,
archoz símuló drága arc,
élet, kit a kezédbe tartsz
s fehér párnák közt halvány, barna asszony ...

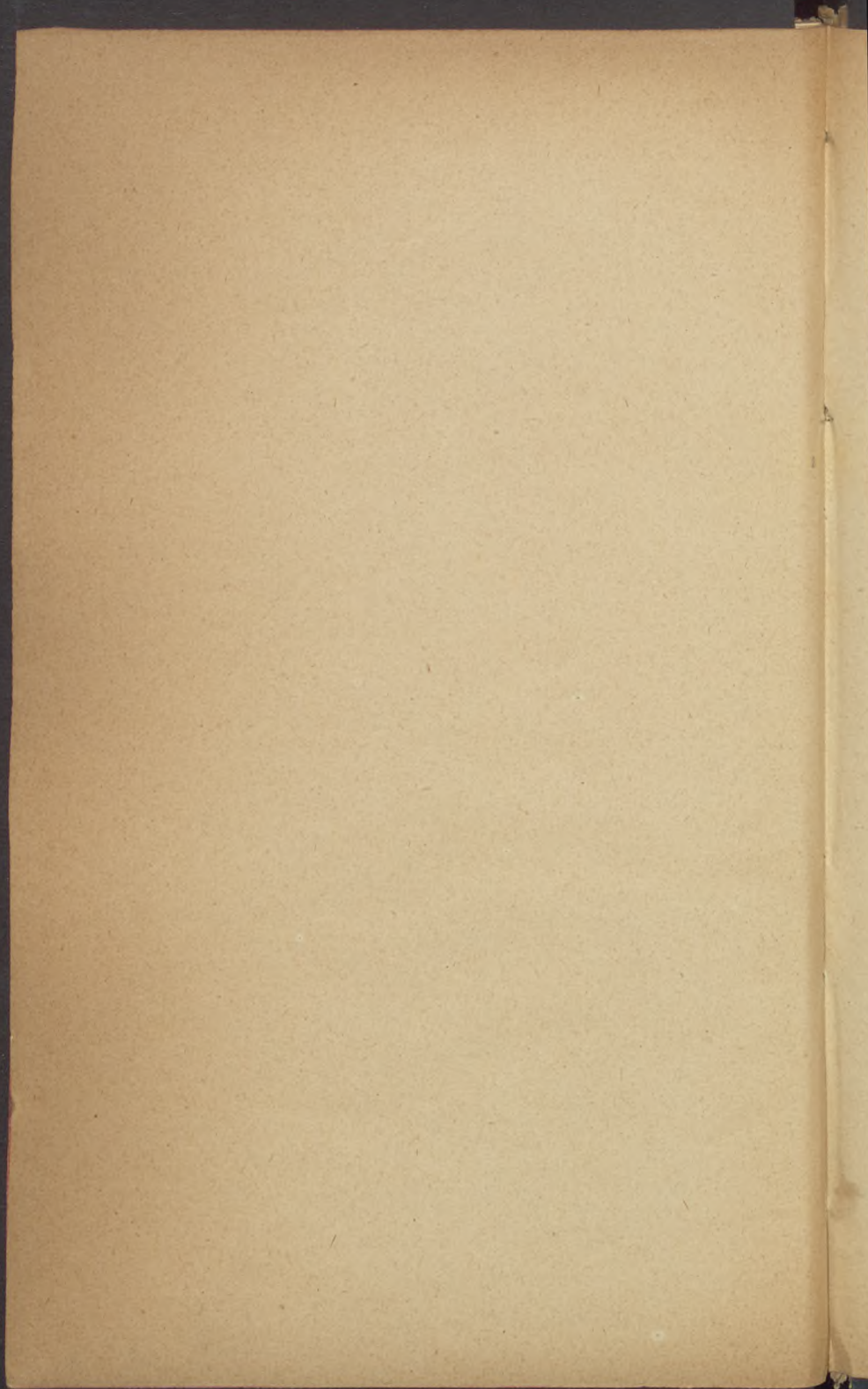
Magányos ember, egyetlen esti társam,
lámpámba bámulva, rád hallgatók,
és lelkemben mind a két ablakot
kitárom, a forró vágy, hideg álom
hadd menjen, védjen és veled vírasszon.
Megállok itt a végtelen határon,
jaj, ha ez az utolsó veszve lesz,
ha hozzád útam egyszer nem találom —
nagyon csöndes, keserű este lesz,
Elbúcsúzunk. S ha én elmegyek egyszer,
meghalsz te is, szegény, magányos ember!

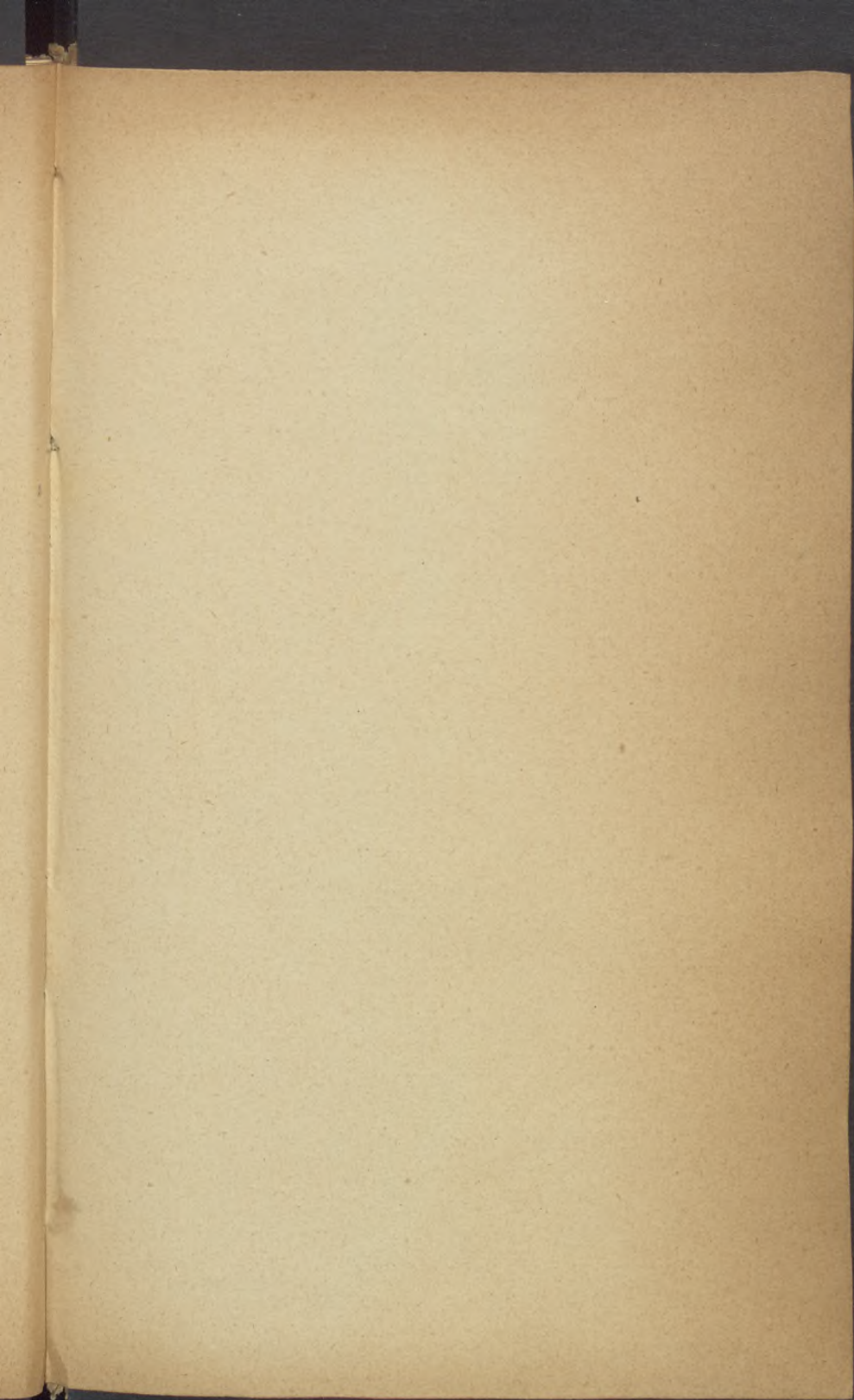

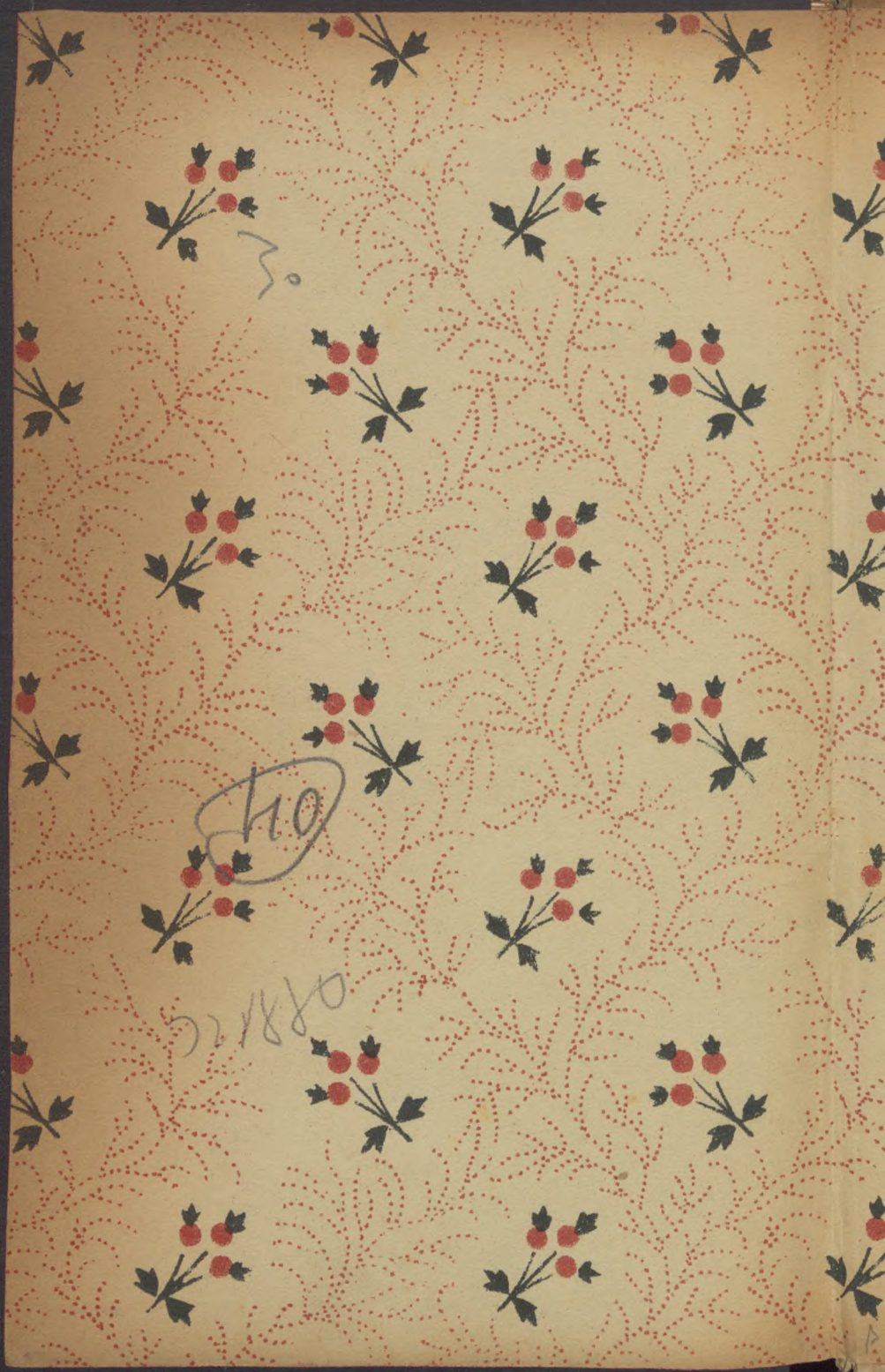
TARTALOM.

	Oldal
Képteremben	3
Öreg asszonyok	7
Esti kávéház	8
A leány olvas	11
Illatok	13
Garda tó.	14
A Gyermekek.	16
Ének kedvesem ölében 1—2.	19
Fáradt harcos este	21
Fehér fa	21
What's a name?	22
Csukott szoba.	22
Asszony, talán megy a szeretőjéhez.	24
Mise éjszakai templomban	26
Élet, furcsa játék.	27
Évszakok.	30
A süket Beethoven	31
Szerelem	33
Zengő tárna.	35
Ösmeretlen asszony	36
Apám	39
A forrás	42
Kis étterem	44
Szonett	46
Ezeregyéj	47
Capriccio	51
Dal fűzfásípra	54
Jelenés	55
Negyvenéves férfi	57
Magányos ember	59

30

10

52/880

